БУТУН ДУНЕ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 13 (5604).
16 Январь 1985 й.
ЧОРШАНБА

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган.
Баҳоси 3 тийин.

БИЗНИНГ БУНДАН ОЛДИНГИ БУТУН ТАРАҚҚИЕТИМИЗ НАТИЖАСИДА КПСС XXVI СЪЕЗДИНИНГ, МАРКАЗИЙ КОМИТЕТНИНГ СЪЕЗДДАН КЕЙИНГИ ПЛЕНУМЛАРИНИНГ ҚАРОРЛАРИНИ РУЁБГА ЧИҚАРИШ БОРАСИДА ПАРТИЯ БИЛАН ХАЛҚНИНГ ЖУДА КАТТА ИЖОДИЙ ИШИ ЖАРАЕНИДА БИЗ ШУНДАЙ МАРРАЛАРГА ЧИҚИБ ОЛДИККИ, ЭНДИ БИЗ СОЦИАЛИЗМ ҲАҚИДА ИЛМИЙ НАЗАРИЯ ИШЛАБ ЧИҚҚАН ЮКСАК, ЭНГ ТАЛАБЧАН ТАСАВВУРЛАРГА ҚАРАБ ОЛҒА ТОМОН ҲАРАКАТ ҚИЛИШИМИЗ МУМКИН ВА ЛОЗИМ. ЖАМИЯТИМИЗ ҲАЕТИНИНГ БАРЧА СОҲАЛАРИДА ЕТИЛГАН ЧУҚУР СИФАТ ЎЗГАРИШЛАРИНИНГ МОҲИЯТИ АНА ШУНДА.

К. У. ЧЕРНЕНКО.

КПСС XXVII СЪЕЗДИ ШАРАФИГА

РИВОЖЛАНГАН СОЦИАЛИЗМ ТАЛАБЛАРИ ДАРАЖАСИГА КЎТАРАЙЛИК

КПСС назария, стратегия ва тактикасининг баъзи актуал проблемалари

К. У. ЧЕРНЕНКО

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси

Ҳар бир йирик, бурилиш ясовчи тарихий маррада бошланаётган босқичнинг моҳиятини, янги вазифаларнинг ўзига хослигини ифодаловчи қисқа, аммо сермазмун назарий формулани бериш ҳамда революцион назариянинг энг янги хулосаларини амалий фаолият билан, партиянинг ғоялари ва иродасини миллионларнинг орзу-умидлари ва иродаси билан боғлаш имконини берувчи сиёсий шиорларни илгари суриш бизнинг ленинчи партиямизнинг анъанасидир.

Ҳозирги кунда мамлакатимиз ривожланган социализм босқичининг бошланишида турибди. Унга қадам қўйиш — партия билан халқ зўр бунёдкорлик фаолиятининг қонуний натижаси, биз ҳаққоний тарзда фахрланадиган меҳнат ўн йилликларининг якунидир. Шу билан бирга у бизда қурилган социализмни такомиллаштириш вазифаларини ҳал қилиш томон катта ва мураккаб бурилишнинг бошланиши ҳамдир.

Социализмни янада ривожлантириш ва коммунизм сари олға боришнинг принципиал масалаларига мазкур чуқур формулада ифодаланган сиёсий, ғоявий-назарий ва методологик ёндашиш ҳам КПСС Программасининг янги таҳрири устида олиб борилаётган ишга асос қилиб олинганки, бу Программани партиянинг навбатдаги, XXVII съездида муҳокама қилиш ва қабул этиш лозим бўлади. Мамлакатни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг ўн иккинчи беш йилликка ва ундан узоқроқ истиқболга мўлжалланган планлари ҳам унинг йўл-йўриқлари билан мослаштириб олинади.

Партия съездга тайёрланар экан, босиб ўтилган йўлни ҳар тарафлама мушоҳада этишни, ишларнинг ҳозирги аҳволига аниқ илмий баҳо беришни, ундан келиб чиқадиган вазифаларнинг барча янги ва жуда мураккаб томонларини ҳар бир коммунистнинг, ҳар бир совет кишисининг онгига етказишни, уларни ижодий тарзда ҳал этишга эҳтиёж уйғотишни зарур деб ҳисоблайди.

1.

Коммунистик ижтимоий-иқтисодий формация биринчи фазасининг алоҳида, объектив зарур босқичи бўлган ривожланган социализм ҳақидаги марксча-ленинча концепция ҳозирги шароитда КПСС стратегияси ва тактикасининг асосини ташкил этади. Бизнинг партиямизнинг ва бошқа қардош партияларнинг тажрибасини, жаҳондаги воқеаларни чуқур анализ қилиш натижаси бўлмиш ушбу концепция илмий коммунизм назариясига қўшилган бениҳоя улкан ҳиссадир.

Методологик жиҳатдан ривожланган социализм концепциясининг ўзагини, унинг «тирик жони»ни материалистик диалектика, тараққиёт ҳақидаги таълимот ташкил этади. Худди шу тараққиёт нуқтаи назари мазкур концепцияни фақат мустаҳкамлаш лозим бўладиган қоидалар йиғиндиси сифатида эмас, балки ижодий тарзда доимо бойитилиб борадиган қарашлар системаси, социалистик воқеликни билиш ва тубдан ўзгартиш қуроли сифатида тушуниш имконини беради. Масаланинг моҳияти ана шунда.

Айнан тараққиёт ҳақидаги таълимот Маркс билан Энгельсга инсоният тарихини илмий асосда тушунишни ишлаб чиқиш, бу тарихда объектив қонуний процессни кўриш имконини бердики, бу процесснинг ҳар бир янги босқичи бунинг учун зарур моддий ва маънавий шарт-шароитлар етилмасидан аввал бошланмайди. Маркс билан Энгельснинг жамиятни социалистик асосда тубдан ўзгартиш зарурлиги ҳақидаги хулосасининг, ягона коммунистик формациянинг икки фазаси ҳақидаги таълимотининг асосини тараққиёт ғояси ташкил этади. Ленин ҳам социалистик революция, ўтиш даври назариясини, социализмнинг социал-иқтисодий етуклик поғоналари бўйлаб қонуний тарзда кўтарилиб бориши назариясини ишлаб чиқар экан, ана шунга таянди.

Партия бугунги кунда ҳам худди ана шу позицияларда туриб, сўнгги ўн йилликларда фан ва практикада пайдо бўлган барча муҳим янгиликларни умумлаштириб, социализмнинг ҳозирги назариясини бойитган бутун бир ғоялар комплексини илгари сурди. Мен илгари қайд қилиб ўтганимдек, асосий хулоса шундан иборатки, **коммунизм қурилиши билан бевосита боғлиқ бўлган вазифаларни ҳал қилишдан аввал ривожланган социализмнинг тарихан узоқ муддатли босқичини босиб ўтиш зарурдир.**

Бу хулоса назарий жиҳатдан ҳам, сиёсий жиҳатдан ҳам биз учун принципиал аҳамиятга молик. У, биринчидан, социал-иқтисодий етукликнинг жамиятимиз эришган босқичига, бошимиздан кечаётган моментнинг ўзига хослигига илмий асосланган, утопия асоратидан мутлақ холи бўлган таъриф бериш; иккинчидан — социалистик фазанинг мазмуни ва қанча давом этиши ҳақидаги, коммунизмга ўтишнинг зарур шарт-шароитлари тўғрисидаги тасаввурларни аниқлаш; учинчидан — ана шу негизда КПССнинг стратегия ва тактикасини ҳам яқин келажакни, ҳам коммунистик истиқболни ҳисобга олган ҳолда ижодий тарзда янгилаш, конкрет вазифаларни таърифлаш ҳамда уларни бажаришга оммани сафарбар этиш имкониятини яратади.

Шу нарса ғоят муҳимки, бу хулоса бутун диққат-эътиборни бизнинг жуда улкан ютуқларимизга ҳам, мавжуд камчиликларга ҳам реалистик баҳо беришга қаратади, бу баҳо эса биринчисининг ҳам, иккинчисининг ҳам аҳамиятини ошириб юбормайди, камситмайди ҳам. Бундай баҳо тегишли амалий тадбирлар кўриш вазифасини юклайди.

Назариямизнинг кучи унинг ҳаққонийлигидадир, воқеаларнинг объектив жараёнига мувофиқлигидадир. Бу гап коммунистлар қурол қилиб олган методологияга ҳам батамом тааллуқли бўлиб, уни Ленин «марксистик реализмнинг революцион диалектикаси» (Тўла асарлар тўплами, 11-том, 157-бет), деб таърифлаганлиги бежиз эмас. Воқеликни унинг бутун конкрет хилма-хиллиги, серқирралилиги, зиддиятлилигида, муттасил ҳаракат қилиши, қуйидан юқорига томон ривожланиб боришида мушоҳада этиш — назарияга ҳам, сиёсатга ҳам алоҳида тийраклик бахш этувчи диалектиканинг асосий қонунидир. Бинобарин, кўриб турибмизки, ривожланган социализм босқичига қадам қўйган жамиятнинг реаллиги социалистик бунёдкорликдаги йирик, чиндан ҳам тарихий муваффақиятларнинг, ҳаётимизда мустаҳкам қарор топган умумкоммунистик асосларнинг ҳам, ҳозирги куннинг ҳал этилмаган вазифаларининг ҳам, кечаги кундан бизга мерос бўлиб қолган, принцип жиҳатдан илгарироқ, тараққиётимизнинг бундан олдинги босқичларида ҳал қилиниши мумкин бўлган проблемаларнинг ҳам зиддиятли тарзда қўшилишидан иборатдир.

Мамлакатимиз коммунизмнинг биринчи фазаси доирасида олға томон жуда илгарилаб кетди. Биз социализм йўли — асрлар давомида муттасил социал хасталик ва изтиробларнинг манбаи бўлиб хизмат қилиб келган зиддиятларни чинакам қатъиян ҳал этиш йўли эканлигини амалда исботлаб бердик.

Совет жамиятимиз бугунги кунда социалистик ижтимоий муносабатларнинг ташкил топган системасидан иборат бўлиб, бу муносабатлар ишчилар синфини, колхозчи-деҳқонларни, халқ зиёлиларини, мамлакатнинг барча миллатлари ва элатларини иқтисодий, сиёсий ва ғоявий жиҳатдан бир бутун қилиб жипслаштиради. Муносабатларнинг ана шундай системасини яратиш, КПСС XXVI съездида қайд қилиб ўтилганидек, жамият ҳаётининг барча соҳаларини социализмга таркибан хос бўлган коллективчилик асосларда қайта қуришни туғаллаш учун кенг имкониятлар очиб беради.

Ривожланган социализм босқичига қадам қўйилиши — совет халқининг буюк зафаридир. Аммо у, эндиликда бутун ҳаётимизда, айтайлик, ижтимоий организмнинг ҳар бир ҳужайрасида ҳамма социалистик принциплар ва нормаларга тўла-тўкис, изчил равишда ва оғишмай риоя қилиняпти, деган маънони билдирмайди. Биз ҳали, маълумки, бунга эришганимизча йўқ, бизда ҳамма вазифалар ва проблемалар ҳам ривожланган социализм талаблари даражасида ҳал қилинмаяпти. Ҳозирги кунда партиянинг, унинг Марказий Комитетининг бутун фикри-зикри қаратилган хилма-хил проблемаларнинг бош илдизи ана шунда.

Дарҳақиқат: экономика соҳасини олиб кўрайлик. Унинг ҳозирги қиёфасини илғор техника ва технология билан қуролланган, оқилона ташкил этилганлиги ва юксак меҳнат унумдорлиги билан, ишлаб чиқаришнинг юксак иқтисодий самарадорлиги билан ажралиб турувчи бирлашмалар, корхоналар тобора кўп даражада белгилаб бермоқда. Булар халқ хўжалигимизнинг шундай бўғинларики, улар умуман ривожланган социализм талаблари даражасида турибди дейиш мумкин. Булар — келажакнинг реал куртаклари бўлиб, илмий-техника революцияси авж олиши, илмий-ишлаб чиқариш ва агросаноат интеграцияси, халқ хўжалигининг бутун системасида илғор тажрибанинг кенг ёйилиши билан биргаликда кўпайиб ва мустаҳкамланиб бориши лозим.

Айни чоғда, бизда аллақачон эскирган техника асосида ва кечаги кун технологияларини қўлланган ҳолда ишлаётган анчагина корхоналар бор, шунингдек кам малакали, қўл меҳнати устун бўлган корхоналар ҳам йўқ эмас, бундай меҳнат билан бизда ҳали ҳам миллион-миллион кишилар бандлиги маълум. Бу эса ушбу соҳада ишлаб чиқаришнинг моддий-техникавий ва ташкилий жиҳатлари, диалектика тили билан айтганда, ижтимоий мулк тақозо этган унинг социалистик социал-иқтисодий характерига муайян даражада зид келади деган маънони билдиради.

Бу биз бошимиздан кечираётган даврнинг реал зиддиятидир. Уни ҳал этиш — орқада қолиб келаётган участкаларни, айниқса, қишлоқ хўжалиги, қурилиш, транспорт, хизмат кўрсатиш соҳаси каби тармоқларни илғорлар даражасига «етказиб олиш», бутун халқ хўжалиги самарадорлигини ошириш, унинг ҳамма тармоқларини интенсивлаштириш ишида ҳал қилувчи бурилиш ясаш демакдир. КПСС XXVI съезди ва Марказий Комитетнинг съезддан кейинги Пленумларида ҳам партия ана шундай вазифани қўйди.

Ҳаётимизнинг баъзи бир бошқа соҳаларида ҳам социалистик етуклик даражасида, социализмнинг юксак нормаларини рўёбга чиқариш даражасида, унинг жуда катта имкониятларидан фойдаланишда муайян тафовутлар учраб туради. Зеро, бизда меҳнатга, социалистик мулкка онгли муносабат намуналари билан ёнма-ён ишёқмаслик, хўжасизлик, кишилар бир қисмининг бошқалар ҳисобидан, жамият ҳисобидан ўз маъмурчилигини таъминлашга интилиши, айрим истеъмол молларининг етишмаслигидан, меҳнат меъёри билан истеъмол меъёри устидан контрол системасининг бўшашганлигидан ўз манфаати йўлида фойдаланиш ҳолларининг учраб туриши сир эмас. Ана шуларнинг ҳаммаси хўжалик механизмини жиддий равишда яхшилашни, тақсимлаш муносабатларини такомиллаштиришни, тартиб ва интизомни янада мустаҳкамлашни, ғоявий-тарбиявий иш самарадорлигини кучайтиришни талаб қилади.

Турли синфлар ва аҳоли гуруҳларининг ўзига хос манфаатларидаги тафовутлар ҳамда уларни оптимал равишда мувофиқлаштириб олиш зарурлиги келтириб чиқарадиган мураккаб проблемалар социал соҳада ҳам мавжуддир. Улар сиёсий соҳада ҳам мавжуд. Сиёсий соҳада биз, КПСС Марказий Комитетининг апрель (1984 йил) Пленумида қайд қилиб ўтилганидек, демократиямизнинг, энг аввало Советларнинг жуда бой имкониятлари билан улардан амалда реал фойдаланиш ўртасидаги муайян фарқни бартараф этишимиз лозим бўлади. Улар миллий муносабатлар соҳасида ҳам мавжуд, чунки бизга капитализмдан мерос бўлиб қолган шаклдаги миллий масалани ҳал этиш бу масала умуман кун тартибидан олиб ташланганлигини ҳам, биз аллақачон кишилар психологиясидаги ўтмиш сарқитларига маҳаллийчилик ёки миллий чекланганлик кўринишларига барҳам бера олганлигимизни ҳам билдирмайди.

Ўзининг келиб чиқиши ва характери жиҳатидан коммунизм биринчи фазасининг у ёки бу босқичига тааллуқли бўлган катта ва мураккаб проблемаларнинг бутун комплексини ҳал этиш эса партия бизда қурилган социализмни такомиллаштириш деб таърифлаётган кўп қиррали ишнинг мазмунини ташкил этади. Баъзи бир нарсаларни, чамаси, фақат охирига етказишгагина эмас, балки, қайтадан қилишга ҳам тўғри келади. Ленин «ҳали биз бошлаган ишни кўп марталаб охирига етказишимизга, қайтадан қилишимизга,

(Давоми иккинчи бетда)

Радосна средба на узбекската земја

Скопле шаҳри делегацияси Тошкентда

САМИМИЙ УЧРАШУВЛАР

Кеча Югославиядан келган Македония Коммунистлар Союзи Скопле шаҳар комитетининг Раиси Петар Кароянов бошчилигидаги делегация аъзолари Ўзбекистон ССР пойтахти билан танишишни давом эттирмоқдалар.

Бугун «СССР 50 йиллиги номидаги Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасининг меҳнатчилари югославиялик меҳмонларни самимий ва дўстона кутиб олдилар. Меҳмонлар корхонанинг етакчи цехлари ва унинг музейи билан танишдилар. Партия комитетида давом этган учрашувда бирлашма партия комитети секретари Х. Н. Шагиев, бош инженер И. П. Великий корхонанинг барча хайрли ишларида пешқадам бўлаётган коммунистларнинг меҳнат ютуқлари, ишлаб чиқариш илғорлари, ўн биринчи беш йилликнинг якунловчи йили режалари тўғрисида ҳикоя қилиб бердилар.

Ўзбекистон чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа боғлаш жамиятида меҳмонлар учун фольклор ансамбли қатнашчилари концерт қўйиб беришди.

БУГУНГИ СКОПЛЕ

Македония пойтахтида зилзила юз берганига йигирма йилдан ортиқ вақт ўтди. Бугунги кунда унинг қиёфаси таниб бўлмас даражада ўзгарди. —У корхона ва ташкилотлар, театрлар ва болалар боғчалари ишлаб турган замонавий шаҳар. Югославия ва Совет Иттифоқи, Македония Социалистик Республикаси ва Совет Ўзбекистони, Скопле ва Тошкент шаҳарлари ўртасида дўстлик ва ҳамкорликни янада мустаҳкамлаш яхши анъанага айланиб қолди.

ДЎСТЛИГИМИЗ МУСТАҲКАМЛАНАВЕРАДИ

Кейинги йилларда Ўзбекистоннинг Югославия билан дўстлик алоқалари кенгайиб ва мустаҳкамланиб бормоқда. Биродарлашган шаҳарлар— Македония Социалистик Республикаси пойтахти — Скопле ва Совет Ўзбекистони пойтахти — Тошкент ўртасида дўстлик ва ҳамкорлик алоқалари ўрнатилган.

Совет Иттифоқи ва Югославия халқлари ўртасидаги дўстлик Улуғ Ватан уруши даврида — фашизмга қарши кураш йилларида мустаҳкамланган. Мамлакатларимиз халқлари бугунги кунда бутун ер куррасида тинчлик учун курашмоқдалар. Бирадарлашган Скопле ва Тошкент шаҳарлари ўртасида мустаҳкамланиб бораётган ижодий алоқалар бунга ёрқин мисол бўла олади.

Меҳмонлар Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитетида бўлган қабул маросимида шаҳар партия ташкилотларининг фаолияти, Ўзбекистон пойтахтининг Совет ҳокимияти йилларида халқ хўжалигининг турли соҳаларда эришган ютуқлари тўғрисида батафсил маълумот олишди.

Югославияда халқ ҳокимиятининг ғалабаси мамлакат тақдирини тубдан ўзгартириб юборди. Югославия меҳнаткашлари қисқа муддат ичида урушда вайрон бўлган хўжаликни қайта тикладилар, мамлакат экономикаси ва қишлоқ хўжалиги, фан ва маданиятни ривожлантирдилар. Айни пайтда социалистик Македонияда дастлабки алифбени яратишга ва биринчи ўқув юртини, биринчи Фанлар академиясини очишга тўғри келди... Бундай муваффақиятларга эришилган бир пайтда Скопледа табиий офат — кучли зилзила юз берди. Бу офат қандай вайронгарчилик келтириши мумкинлигини тошкентликлар яхши биладилар. Югославия Социалистик Федератив Республикасидаги социалистик республикалар ҳамкорлиги, социалистик мамлакатлар, шу жумладан Совет Иттифоқининг яқиндан берган ёрдами туфайли Македония пойтахти гўзал шаҳарга айлантирилди. Ҳозирги пайтда бу шаҳарда 540 минг киши истиқомат қилмоқда (зилзилага қадар 198 минг киши яшар эди). 170 минг киши ишлаб чиқариш ва жамоат ишлари билан банд. 120 мингдан ортиқ ёшлар ўқиб, касб-ҳунар эгаллашмоқда. Улар шаҳарнинг келажагидир. Скопледа 1486 бошланғич партия ташкилотига бирлашган 62 минг 860 коммунист бор.

Ҳозирги пайтда Скопле коммунистлари олдида Югославия Коммунистлар Союзининг раҳбарлик ролини мустаҳкамлаш ва Союзнинг навбатдаги XIII съездига тайёргарлик кўриш вазифаси турибди. Бу анжуман 1986 йилнинг бошида ўтади. Кейинги йилларда Коммунистлар Союзининг тутган роли анча мустаҳкамланди. Коммунистлар Союзининг XIII съездига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш учун умумхалқ ҳаракати қизғин авж оляпти.

Бирадарлашган шаҳарлар ҳаракатининг асосий мақсади —халқларимиз ўртасидаги ўзаро дўстлик ва ҳамжиҳатликни мустаҳкамлаш, ер куррасида тинчлик учун кураш, турли соҳаларда ҳамкорликни ривожлантиришдан иборат. Македония ва Ўзбекистон ўртасидаги маданий алоқалар анча вақтдан буён давом этмоқда. Македонияда Ўзбекистон маданияти кунлари ва Ўзбекистонда Македония маданияти кунлари дўстона, самимий меҳмондўстлик вазиятида ўтди. Кўргазмалар, концертлар ва учрашувлар халқларимиз бир-бирини яхши тушунишга, маданият соҳасидаги ютуқларимиздан баҳраманд бўлишга яқиндан ёрдам берди. Совет Иттифоқи ва Югославия ўртасидаги маданий ва илмий ҳамкорлик муносабатлари маданий ҳамкорлик Программаси асосида амалга оширилмоқда. Кенг ва кўп қиррали тадбирлар комплексини ўтказиш кўзда тутилган. Бу ҳамкорлик алоқалари янада кенгайтирилиши лозим. Делегациялар айирбошлаш ва маданият кунларини ўтказиш билан бирга ўқув юртлари, театрлар, бошланғич партия ташкилотлари ўртасида ҳам яқин ҳамкорлик қилиш учун етарли имкониятлар бор.

Мамлакатларимиз урушни, фашизм нима эканлигини яхши билишади. Уни унутиш мумкин эмас. Шоир Е. Евтушенконинг урушни лаънатловчи ажойиб қўшиғидаги мисралар ёдга келди. Руслар ҳам, Югославия халқлари ҳам, македонлар ва ўзбеклар ҳам, бутун прогрессив инсоният урушни лаънатлайди. Дўстлигимиз абадий ва бузилмасдир, самарали алоқалар Тинчлик гарови. Ер куррасида осмон ҳамиша мусаффо бўлсин.

А. ПЎЛАТОВ,
Э. АДАЙКИНА.

ТРАССАДА БАҲС

КЕЧА

Чимён тоғ-чанғи йўлкасида тоғ-чанғи спорти бўйича халқаро мусобақалар давом эттирилди. Аёллар икки марта стартга чиқиб, слаломда маҳоратларини синовдан ўтказишди. Биринчи уринишда мамлакатимиз терма командасининг аъзоси Ольга Логинова энг яхши натижа кўрсатиб пешқадамликни қўлга олди. Уфалик спорт мастери Елена Бухтиярова эса иккинчи бўлди.

Иккинчи уринишда ғолиблик учун бахс ана шу икки спортчи ўртасида борди. Бу сафар Елена Бухтиярова энг яхши натижа кўрсатиб олдинга чиқди. Ольга Логинова эса иккинчи ўринни эгаллади.

«БИЛИМ» ЖАМИЯТИ ТОШКЕНТ ШАҲАР ТАШКИЛОТИНИНГ XIV ҲИСОБОТ-САЙЛОВ КОНФЕРЕНЦИЯСИ ҚАТНАШЧИЛАРИ ДИҚҚАТИГА.

18 январь соат 11.00 да Темирйўлчилар маданият саройида (Пролетар кўчаси, 30-уй) «Билим» жамияти Тошкент шаҳар ташкилотининг XIV ҳисобот-сайлов конференцияси очилади.

Делегатлар ва таклиф қилинганларни рўйхатга олиш соат 10.00 да бошланади.

РИВОЖЛАНГАН СОЦИАЛИЗМ ТАЛАБЛАРИ ДАРАЖАСИГА КЎТАРАЙЛИК

(Боши биринчи бетда).

қайтадан бошлашимизга тўғри келади» (Тўла асарлар тўплами, 44-том, 256-бет) деб уқтирганда бундай бўлиши мумкинлигини истисно этмаган эди.

Биз бутун босиб ўтилган йўлга якун ясаб, ўз моҳиятига кўра новаторларча бўлган ғояларни илгари сурар эканмиз, Лениннинг битмас-туганмас меросига қайта-қайта мурожаат қилиб, ундан ўтмишни ҳам, ҳозирги кунни ҳам, келажакни ҳам чуқурроқ тушунишга ижодий туртки берувчи теран фикрларни топамиз.

Ленин революциямизнинг хусусиятлари ҳақида фикр юритар экан, ўзининг сўнгги асарларидан бирида «бутун дунё тарихида тараққиёт қонуни умумий бўлса ҳам, тараққиётнинг ё формаси ёки тартиби жиҳатидан ўзига хос хусусиятларни акс эттирадиган айрим паллалари бўлиши истисно қилинмайди, балки, аксинча, шундай бўлиши назарда тутилади...», «одатдаги тарихий тартибнинг... ўзгариши» (Тўла асарлар тўплами, 45-том, 424, 426-бетлар) назарда тутилади деган хулосага келган эди. У «одатдаги тартиб» деганда ишлаб чиқарувчи кучлар ва маданият ривожининг социализмни бунёд этиш учун талаб этиладиган даражасига эришишни кўзда тутган эди. Бундай даража, Ленин уқтирганидек, том маънода эски Россияда йўқ эди. Улуғ Октябрь социалистик революциясининг ғалабаси дарҳол мамлакатимизни сиёсий жиҳатдан энг илғор мамлакатга айлантирди. Тарихий маънодаги ўзгаришлар, Лениннинг фикрига кўра, шундан иборат эдики, ишчи ва деҳқонлар даставвал ҳокимиятни қўлга олдилар, бу эса кейинчалик унинг негизида моддий-техникавий қолоқликни бартараф этиш, мамлакатнинг ишлаб чиқарувчи кучларини дунёдаги юксак даражага кўтариш имконини берди. Бизнинг ҳозирги баъзи бир проблемаларимиз ва қийинчиликларимиз тарихан худди шу нарса билан боғлиқки, ҳозирча ана шу ўзгарган «одатдаги тартиб» юзага келтирган вазифаларнинг ҳаммаси ҳам охиригача ҳал қилинганича йўқ. Уларни тўла-тўкис ҳал этиш ижтимоий ҳаётнинг ҳамма соҳаларида социализмнинг афзалликларини очиш учун, аста-секин коммунизмга ўтиш учун кенг майдон очиб беради.

Жамиятимизни такомиллаштириш, албатта, биз бугун кечагига қараганда, эртага эса — бугунгига қараганда яхшироқ ишлашимизни кўзда тутади. Лекин ёлғиз ана шунинг ўзи кифоя эмас. Гап ривожланган социализм босқичига қадам қўйишни, айтайлик, «байрам қилиш»дан иборат эмас. Янги шароитлар қўяётган талаблар характерининг ўзини, эришилган даража реалликлари билан аниқ мувофиқлаштирилган ҳамда энг аввало кўз илғайдиган келажакка мўлжалланган конкрет режалар ва мақсадларни аниқлаб олиш муҳимроқдир.

Бизнинг бундан олдинги бутун тараққиётимиз натижасида КПСС XXVI съездининг, Марказий Комитетнинг съезддан кейинги Пленумларининг қарорларини рўёбга чиқариш борасида партия билан халқнинг жуда катта ижодий иши жараёнида биз шундай марраларга чиқиб олдикки, энди биз **социализм ҳақида илмий назария ишлаб чиққан юксак, энг талабчан тасаввурларга қараб олға томон ҳаракат қилишимиз** мумкин ва лозим. Жамиятимиз ҳаётининг барча соҳаларида етилган чуқур сифат ўзгаришларининг моҳияти ана шунда.

Биз социалистик жамиятимизни такомиллаштиришнинг бош йўлини очишда риоя қиладиган асосий мўлжаллар қандай? Масалани шу тарзда қўяр эканмиз, гап ўз тасаввурларимизни фақат қатъий аниқланган фактлар ва батамом муқаррар тенденциялар доирасидагина чуқурлаштириш ва конкретлаштириш ҳақида бориши мумкинлигини аниқ-равшан англаймиз. Партия марксча-ленинча қоидалар руҳида иш тутиб, хаёлан муфассал прогнозлар тузиб чиқишга берилмай, кейинги йилларда ўзининг назарий ва сиёсий хазинасини тараққиётнинг умумий йўлини равшанроқ кўришга, келажак йўлини аниқроқ қилиб очишга имкон берувчи қоидалар билан бойитди.

Партиянинг куч-ғайрати фан-техника тараққиётини анча тезлаштириш, социалистик хўжалик юритишнинг форма ва методларини ҳар тарафлама такомиллаштириш ва яхшилаш негизида энг аввало мамлакат экономикасини интенсивлаштиришни тугаллашга қаратилган. Энг илғор, ривожланган социализмнинг қатъий ўлчовларига тўғри келадиган моддий-техника базаси фақат шу тариқа яратилиши, демакки, совет халқи фаровонлигининг сифат жиҳатдан янги даражаси таъминланиши мумкин.

Биз бутун чоралар билан синфсиз социалистик жамиятнинг қарор топишига олиб борувчи жараёнларни чуқурлаштиришга, миллатларнинг янада равнақ топиши ва яқинлашувига кўмаклашаверамиз, ижтимоий муносабатларнинг ҳамма ерда социализмга хос бўлган социал адолат принципларига қатъиян мос тарзда ташкил топишига эришаверамиз.

Халқнинг социалистик ўз-ўзини бошқаришини тўла-тўкис амалга ошириш сиёсий системани ривожлантиришда биз учун асосий мўлжал бўлиб хизмат қилади. Биз уни жамият ва давлат ишларини бошқаришнинг шундай демократик системаси деб тушунамизки, бу система, Лениннинг сўзларига кўра, фақат меҳнаткашлар учун эмас, балки меҳнаткашларнинг ўзлари орқали амал қилади. Аёнки, бу — партия ролининг янада ошиб боришини, жамиятга партиявий-сиёсий раҳбарлик даражасининг сифат жиҳатдан юксалтирилишини талаб этади.

Меҳнаткашларнинг чуқур билимларига, юксак онглилиги ва маданиятига таянмасдан туриб, иқтисодий ва социал-сиёсий тараққиётда юксак марраларни эгаллаб бўлмайди. Шу билан бирга янги ишлаб чиқариш-иқтисодий, социал ва сиёсий шароитларни яратиш пировард натижада инсонни уйғун тарзда камол топтиришни таъминлашга қаратилмоғи керак. Шахсни ҳар тарафлама камол топтириш бизнинг олий мақсадимиз эди ва шундай бўлиб қолаверади. Фақат шуни ёдда тутиш керакки, ҳар бир кишининг ҳар тарафлама камол топиши меъёри ҳамманинг ҳар тарафлама камол топиши меъёри билан белгиланади, бу эса жамият социал-иқтисодий етуклигининг эришилган даражасига, унинг моддий ва маданий имкониятларига боғлиқдир.

Партиянинг чинакам новаторларча, чуқур ижодий хулосалари ва йўл-йўриқлари барча меҳнаткашлар томонидан ўзлаштирилиши, аслини олганда, ижтимоий онгни қайта йўлга солишни билдиради. Ана шунга қаратилган ғоявий-назарий, пропагандистик ишнинг аҳамияти ғоят каттадир. Кишилар онгини ривожлантиришни, социализм илмий назариясининг энг янги ғояларини халқнинг социал ижоди билан қўшишни биз батамом ҳақли равишда тузумимизнинг улкан афзаллиги, омма меҳнат ва ижтимоий активлигининг қудратли манбаи деб биламиз ва ҳамиша шундай деб билиб келганмиз. Шунинг учун ҳам ҳар бир совет кишисини юзага келаётган вазифаларнинг кенг миқёслилиги ва мураккаблигини аниқ тушунадиган қилиш, ғайрат-шижоат, ташаббускорлик билан ҳаракат қилиб, максимал натижаларга эришиб, бу вазифаларни маҳорат билан бажаришга тайёр турадиган қилиш мутлақо зарурдир.

Айни чоғда шуни доим ёдда тутиш керакки, бу ўринда гап фақат янги ғояларни назарий жиҳатдан ўзлаштириш ҳақидагина бораётгани йўқ. Партиянинг, совет ва хўжалик органларининг, жамоат ташкилотларининг барча даражаларда ва ҳамма ерда бутун ишини ана шу ғояларни ҳисобга олиб ташкил этишни йўлга қўйиш ҳаётий муҳимдир. Иқтисодий тараққиётнинг принципиал масалалари юзасидан кейинги вақтда КПСС Марказий Комитети ва ҳукумат қабул қилган қарорларнинг сиёсий маъноси ана шундан иборат. Советлар, касаба союзлар, комсомол, халқ контроли, ижодий союзлар фаолиятининг муҳим проблемаларига партия Марказий Комитети, Марказий Комитет Сиёсий бюроси ана шу нуқтаи назардан туриб ёндашди.

Айтилганлардан шу нарса равшанки, ривожланган социализмни такомиллаштириш бутун бир тарихий даврни ташкил этади. Бу давр ўз конкрет босқичларига, ўз вазифаларининг изчиллигига, ўз муҳлатларига эга бўлади. Аммо етилган долзарб проблемаларни шу бугун, дарҳол, умумий сифат мўлжалларини навбатдаги беш йиллик планларига киритган ҳолда ҳал қилмоқ зарур.

Ана шуларнинг ҳаммаси КПСС Программасининг янги таҳририда ўз ифодасини топади. Биз партияда қарор топган сиёсий ва илмий реализм руҳи тақозо этган тузатишларни унга киритар эканмиз, бу билан бевосита коммунистик қурилиш марраларига чиқиб олиш истиқболини аниқроқ қилиб белгилаймиз. «Ўз табиати жиҳатидан турлича бўлган босқичларни қатъиян фарқ қилиш, — деб ёзган эди Ленин, — уларнинг ўтиш шароитларини пухта текшириш — асло асосий мақсадга эришишни кейинга суриб қўйиш, асло ўз юришини олдиндан секинлатиб қўйиш деган сўз эмас» (Тўла асарлар тўплами, 9-том, 143-бет). Биз Лениннинг бу методологик принципини тўла-тўкис ҳисобга оламиз.

Таълимотимизнинг асосчилари коммунизмни фақат идеал ва қандайдир пировард ҳолат деб эмас, балки аввало **«чинакам** ҳаракат» (К. Маркс, Ф. Энгельс Соч., т. 3, с. 34). деб билар эдилар. Ривожланган социализмни такомиллаштириш коммунизм сари чинакам ҳаракатдир. Унга олиб борадиган бошқа йўл йўқ.

Ана шу йўл ҳақидаги енгил тасаввурлар юзага келтирган ҳар қандай шошқалоқлик, олдинга чопиб кетиш, яхши ўйлаб кўриладиган бўлса, бугун қилиш мумкин ва лозим бўлган ишни эртага қолдиришга уринишдан бошқа нарса эмас. Бу ленинчасига, большевикчасига ишлаш эмас. Ленин қоралаган сиёсий дабдабабозлик замирида кўпинча, гарчи бу энг яхши истаклардан келиб чиққан бўлса ҳам, бизнинг бугунги камчиликларимизни ва нуқсонларимизни социализмнинг табиий йўлдошлари қаторига киритиб қўйиш нияти яшириниб ётадики, улардан гўё фақат тўлиқ коммунизмдагина холи бўлиш мумкин эмиш. Бундай ёндашиш ҳам социализм, ҳам коммунизм олдига қўйиладиган талаблар даражасини пасайтиради, Лениннинг ибораси билан айтганда, улар ўртасидаги жуда катта тафовутларни хаспўшлайди.

Шундай экан, гап бизнинг коммунизм сари ҳаракатимизни секинлаштириш ҳақида эмас, балки уни тезлаштириш, лекин реал, фактик тезлаштириш ҳақида борадики, бунда реал мақсадлар қўйилади ва уларга эришиш учун реал воситалардан фойдаланилади.

Янги вазифаларни самарали ҳал этиш учун бизда барча зарур нарсалар бор. Муҳими эса — «ўз йўлини қатъий билувчи партиямизнинг қулай вазиятда бўлганлиги...» (Тўла асарлар тўплами, 34-том, 288-бет) бизга катта мададдир.

2.

Биз ривожланган социализмни такомиллаштириш жараёнининг серқирралилигини уқтирар эканмиз, бу билан олдимизда турган ишнинг ҳажми ғоят катта эканлигига эътиборни қаратамиз. Бу иш тугалланадиган вақтни аниқ тайинлаш нечоғлик бемаънилиги равшан. Бунда муддатни совет халқи меҳнат фаолиятининг натижалари белгилаб беради. Бу муддат ҳал қилувчи даражада қандай марраларга эришилганлиги, халқ хўжалигида қандай юксакликлар забт этилганлиги билан белгиланади.

Шунингдек мураккабликлар ва зиддиятларга тўла дунёда яшашимиз ва ишлашимиз лозим бўлишини ҳам унутмасликка тўғри келади. Ана шу муносабат билан ҳам экономика ўзига биринчи даражали эътибор берилишини талаб этади. Бизнинг мудофаа қудратимизнинг, совет халқи хавфсизлигини, тинч меҳнат шароитларини таъминлашга қаратилган барча куч-ғайратларимизнинг моддий асоси — экономикадир. Ўз хўжалик фаолиятимизнинг натижалари қанчалик яхши бўлса, биз қардош социалистик мамлакатлар билан иқтисодий ҳамкорликка шунчалик салмоқли ҳисса қўша оламиз, бу ҳамкорлик бизнинг ўзимиз учун, иттифоқчиларимиз учун, бутун жаҳон социализми учун шунчалик кўпроқ унумли бўлади.

Умуман айтганда, жаҳоншумул ташқи сиёсий стратегиямизни ишлаб чиқар эканмиз, биз халқаро тараққиётга, жаҳон тарихи жараёнига ўзимизнинг асосий таъсиримизни ўз хўжалик муваффақиятларимиз билан кўрсатишимиз ҳақидаги фикрга амал қилмоқдамиз ва ҳамиша амал қилишимиз лозим. Хуллас, иқтисодий қурилиш — биз учун «асосий сиёсат»дир (Ленин).

Экономикамиздаги ишларнинг аҳволи, унинг муваффақиятлари, проблемалари ва қийинчиликлари — ана шуларнинг ҳаммаси ҳақида, табиийки, партия XXVII съездида батафсил гаплашиб олинади. Съезд ҳисобот давридаги мамлакат иқтисодий тараққиёти якунларини умумлаштиради, қилинган ва тўла бажарилмаган ишлар балансини чиқаради, халқ хўжалигини ривожлантиришнинг кейинги беш йиллик даврга ва аср охиригача мўлжалланган вазифаларини қўяди. Айни чоғда кўпгина иқтисодий масалалар, шу жумладан, принципиал аҳамиятга молик йирик масалалар бу гал съезд кун тартибига вақт бизни бир беш йилликни бошқасидан ажратиб турувчи календарь маррасига олиб келганлиги учунгина қўйилмайди.

Экономикамизнинг ўзи шундай бир маррага жуда яқинлашдики, бунда сифат силжишлари ва ўзгаришлари, айтайлик, муҳим зарурат бўлиб қолди. Шунга мувофиқ, партиянинг съездга тайёргарлик кўриши халқ хўжалигида етилган силжишларнинг моҳиятига чуқур баҳо беришга ҳам, шунингдек улар очиб берадиган яқин ва узоқ истиқболларга чуқур баҳо беришга ҳам тайёргарликни ўз ичига олади.

Ҳозирги кунда экономика билан боғлиқ бўлган бизнинг фикрларимиз ва ҳаракатларимиз ривожланган социализм концепцияси билан белгиланиши, унинг мазмунидаги реализм талабига мувофиқ бўлиши лозим. Бунинг маъноси нима?

Коммунистик формациянинг биринчи фазаси доирасида экономика нима қила олиши ва нима қила олмаслиги масаласига реалистик ёндашиш ғоят муҳимдир. Экономикани, гарчанд жозибадор бўлса-да, лекин етишиб бўлмайдиган мақсадларга қаратишга йўл қўйиб бўлмайди. Марксча-ленинча фандан ҳам, ҳаётдан ҳам бундай ажралиб қолганлик учун, бошқача қилиб айтганда волюнтаризм учун муқаррар жазо тортасан. Аммо бошқа томонга оғиб кетишга ҳам, яъни социалистик экономика имкониятларига бирон-бир тарзда етарлича баҳо бермасликка, унинг олдига вазифа қўйишда унинг бунёдкорлик кучи ҳақидаги пасайтирилган тасаввурларга таянишга йўл қўйиш керак эмас. Чунки бундай қилиш марксчи-ленинчиларга номуносиб, социалистик жамият революцион руҳининг ўзига ёт бўлган яроқсиз позициядир.

Бизнинг хўжалик ишларимизда кундалик ишлар билан ўралашиб қоладиган, улкан ғоялар ва мақсадлардан қўрқадиган тор амалиётчиликка йўл қўйилмаслиги лозим. Зеро, халқ хўжалигида ишлаётган айрим ўртоқларнинг бутун диққат-эътибори баъзан хусусий, бир дақиқалик проблемаларда бўлиши сир эмас. Экономикага ёндашишда кенг фикрлаш ва дадиллик етишмаслигини реализм талабини нотўғри тушуниш билан оқлаш — икки карра ёмондир. Қийинчиликлар ва мураккабликлардан кўз юмиб бўлмайди, ахир улар бизда бугунги кунда тўлиб-тошиб ётибди, шу боисдан эртани мўлжаллаб катта режалар тузмаган маъқулроқ, дейишади. Бу хилдаги ибора жоиз бўлса, «реализм»га Ленин қандай муносабатда бўлганлигини эслатиб ўтиш ортиқчалик қилмайди: «...кўп йилларга мўлжалланган катта планлар пайдо бўлганда кўпинча шундай ноумидлар ҳам чиқиб қоладики, улар: бизга бундай кўп йилларни мўлжаллаш йўл бўлсин, ҳозир қилиниши керак бўлган ишларимизни бажарсак ҳам шукур қилишимиз керак, дейдилар. ...Унисини ҳам, бунисини ҳам бир-бири билан қўшиб олиб бора билиш керак; узоқ даврга ва жиддий ютуққа мўлжалланган план тузиб олмай туриб ишлаш мумкин эмас» (Тўла асарлар тўплами, 42-том, 180-бет).

Ишга худди шундай, ленинча ёндашиш иқтисодий ишда чинакам реализм намунаси бўлиб хизмат қилиши керак. Соф хўжалик режаларининг аниқлиги унда кенг сиёсий нуқтаи назардан иш юритиш билан, ҳозирги воқеликни ҳам, совет экономикасининг келажагини ҳам шакллантирадиган асосий нарсани умумлаштира ва ифодалай билиш билан узвий тарзда қўшиб олиб борилади.

Бундан бизнинг планларимиз, хўжалик практикамиз шунчаки иқтисодий жиҳатдан эмас, балки, энг аввало, **сиёсий иқтисод** нуқтаи назаридан асослаб берилиши лозим деган маъно ҳам чиқади. Бошқача қилиб айтганда, улар социалистик экономика тараққиётининг объектив қонунларини билишга ҳамда улардан бутун чоралар билан фойдаланишга таяниши лозим. Агар улар билан ҳисоблашилмайдиган бўлса, реализм ҳақида гапириб ўтиришнинг ҳожати йўқ.

Партия съездлари, Марказий Комитет Пленумлари ҳужжатларида ривожланган социализм босқичида хўжалик юритишнинг интенсив методларига ўтиш, ишлаб чиқариш самарадорлигини кескин ошириш объектив ижтимоий эҳтиёжга айланади, деган хулоса бор. Бу хулосанинг айни сиёсий-иқтисодий моҳияти муҳимдир. Мабодо у тушунилмай қолса, унда, тажриба кўрсатиб турганидек, назарий жиҳатдан чуқур ва тўғри ғоя практика учун кўп жиҳатдан ўзининг сафарбар этувчи, йўналтирувчи моҳиятини йўқотади.

Дарҳақиқат, бизни ишлаб чиқаришни интенсивлаштириш томон ёки, бошқача сўзлар билан айтганда, моддий воситаларни камроқ сарфлаган ҳолда, ишловчиларнинг камроқ сони билан маҳсулотни кўпроқ олишга нима ундайди? Ўзича тўғри, лекин ҳар ҳолда чала, сиёсий-иқтисодий чуқур маънодан маҳрум бўлган жавоб шундан иборатки, кейинги вақтларда ишлаб чиқаришга жалб этилаётган моддий ва одам ресурсларининг чекланганлиги тобора кўпроқ сезилмоқда.

Ҳа, ресурсларнинг муайян даражада етишмаслиги мавжуд. Аммо ўзимизга мана бундай савол берайлик: ахир, бунинг акси бўлганда, яъни хом ашё, ёқилғи, материаллар, ишчи кучи талаб қилинган ҳар қандай миқдорда мавжуд бўлса, ҳозирги кунда хўжаликни замонавий тушунчага кўра исрофгарчилик методлари билан, экстенсив экономика учун характерли бўлган методлар билан олиб бориш мумкинмиди? Дарвоқе, бу асло масалани мавҳум бир тарзда қўйиш эмас. Зеро, ресурсларнинг кўп хиллари бўйича бизда етишмовчилик бўлмаган ва бўлмаяпти ҳам. Шундай бўлса-да, ҳозирги кунда улардан фойдаланишда ресурсларни қатъий равишда ҳисобга олмаслик ва тежаш ҳақида ҳар қадамда фаол ғамхўрлик кўрсатмаслик мумкин эмас.

Шунинг учун ҳам, совет экономикасининг ўз ютуқлари унинг экстенсив ривожланишини чеклаб қўйишига йўл қўйиб бўлмайди. Интенсивлаштириш заруратини ресурсларнинг фақат ва ҳатто унчалик етишмаслиги эмас, балки аввало бизнинг халқ хўжалигимиз ишлаб чиқаришнинг шундай ҳажмини таъминлаб қўйганлиги тақозо этдики, бундай шароитда олға томон ҳаракат қилиш учун ишлаб чиқаришни кенгайтиришдан кўра кўпроқ уни янгилаб туриш муҳим бўлиб қолди. Халқ хўжалик жараёнини ташкил этиб, йўлга солиб туриш вақтида асло «ўша нарсанинг ўзини, фақат кўпроқ миқдорда ишлаб чиқариш» хусусидаги фикрга амал қилиш ярамайди.

Маҳсулотнинг баъзи бир турлари ҳозирча етишмаяпти, албатта. Муайян вақт мобайнида ҳали бизнинг анча-мунча куч ва маблағларимиз хилма-хил танқисликлар, номутаносибликларни бартараф этишга, «танг жойларни йўқотиш»га сарфланади. Бундан бошқа илож йўқ. Аммо шуни тушуниб олиш муҳимки, ана шу проблемаларни жуда тез ҳал қилиш учун чора-тадбирлар кўрганда асосий эътиборни бутун халқ хўжалигида сифат ўзгаришлари қилинишини таъминлашга қаратмоқ зарур. Шуни аниқ-равшан кўра билиш керакки, мамлакатнинг иқтисодий жиҳатдан бундан буёнги тараққиёти ҳал қилувчи даражада ҳамма мавжуд ресурслардан қандай фойдаланилаётганлигига, ривожланган социализм экономикасининг табиати замирида ётган улкан бунёдкорлик кучларини ишга сола билиш маҳоратимизга боғлиқ.

Бу кучлар эса шундайки, бугун улар ўз олдимизга катта, программ аҳамиятга молик вазифани: мамлакатнинг ижтимоий меҳнат унумдорлиги жиҳатидан дунёда юксак даражага кўтарилишини таъминлаш вазифасини қўйиш имконини беради, тўғрироғи, ҳатто зиммамизга худди ана шундай вазифа юклайди, бундай вазифанинг қўйилиши ҳам сиёсий, ҳам социал, ҳам иқтисодий жиҳатдан асослангандир.

Биринчидан, модомики биз совет жамияти ҳаётининг барча жиҳатларини социализм ҳақидаги юксак, илмий тасаввурларга батамом мувофиқлаштиришга интилаётган эканмиз, меҳнат унумдорлиги ҳақидаги масала худди Ленин тушунтирганидек, принципиал аҳамият касб этади. Айнан меҳнат унумдорлигининг энг юксак даражасига эришишни у, маълумки, янги ижтимоий-иқтисодий формациянинг узил-кесил ва тўла-тўкис тантана қилиши учун «энг муҳим, энг асосий нарса» деб билар эди. Бинобарин, ривожланган социализмни такомиллаштириш жараёни ўз маъносига, мазмунига кўра шуни кўзда тутадики, Ленин томонидан таърифланган ушбу вазифа энди амалда ҳал этилиши лозим.

Иккинчидан, агар жамиятимизнинг бундан буёнги ривожи социалистик идеални тўла-тўкис амалга ошириш томон ҳаракат деб қараладиган бўлса, у ҳолда ана шу ривожланишнинг муқаррар социал мўлжали — халқ фаровонлигини ғоят юксалтиришдан иборат бўлади. Бунга фақат меҳнат унумдорлигини ошириш негизидагина эришиш мумкин. Унинг юксак даражаси социалистик жамиятда меҳнаткашлар ҳаёти даражаси ҳам худди шундай юксак бўлиши учун зарур ва етарли шароитдир.

Учинчидан, меҳнат унумдорлиги соҳасида дунёда биринчи ўринга эришиш йўли бизнинг ҳозирги иқтисодий имкониятларимизга мосдир. СССРда вужудга келган ягона кўп тармоқли халқ хўжалик комплекси қудратли ишлаб чиқариш-техника потенциалига эга. Маҳсулотнинг кўп турларини чиқариш бўйича мамлакатимиз дадил равишда пешқадамлик қилмоқда, дунёда унинг тенги йўқ. Бевосита ижтимоий меҳнат унумдорлигига келганда, унинг ўсиш суръатлари жиҳатидан Совет Иттифоқи етакчи капиталистик давлатлардан олдинда бормоқда. Гарчанд, ана шу ҳал қилувчи кўрсаткич бўйича совет экономикаси билан юксак даражада ривожланган капитализм ўртасида ҳали анчагина фарқ бор экан, уни бартараф этиш ва олдинга чиқиб олиш қўлимиздан келади.

Ана шу мақсаддан бизни ажратиб турган бутун масофани тезда босиб ўтиш мумкин, деб ўйлаш нотўғри бўлур эди. Аммо вазифа қанчалик улкан, қанчалик мураккаб бўлмасин, уни бажаришини кўз илғайдиган истиқболдан нарига суриб қўйиш учун ҳеч қандай асос йўқ. Шу боисдан ҳам у онгимизда яшаши, ҳозирги кундаёқ шундоққина кўз олдимизда туриши лозим. Бизнинг планларимиз, конкрет иқтисодий ечимларимиз у билан мувофиқлаштирилиши керак.

Совет экономикасининг энг яқин вазифаларига ҳам худди шу нуқтаи назардан қарамоқ лозим. Ҳозир масала шу тахлитда турибдики, 80-йилларнинг охирига қадар биз халқ хўжалиги самарадорлигини оширишда, унинг барча тармоқларини интенсивлаштиришда туб бурилиш ясашга эришишимиз зарур. Бундай бурилиш ясаш учун объектив шарт-шароитлар мавжуд. Гап уни амалга оширишга бизнинг бутун иқтисодий ишимизни қатъият билан қаратишда қолган.

Биринчи ва албатта қилиниши лозим бўлган нарса — халқ хўжалигининг барча тармоқларини техника билан жуда тез қайта қуроллантириш учун, энг прогрессив технологияларни ишлаб чиқаришда тез ўзлаштириш учун зарур бўлган ташкилий куч-ғайратни ва моддий воситаларни сафарбар этишдир. Бу ҳал қилувчи аҳамиятга молик вазифадир. Уни ҳал этиш — экономикани интенсивлаштириш ва самарадорлигини ошириш проблемасини ҳам ҳал этиш демакдир. Бинобарин, табиийки, мамлакатимизнинг жуда катта илмий-техникавий потенциалидан экономикада, ишлаб чиқаришда фойдаланиш масалалари, уни янада ривожлантириш ва ўстириб бориш масалалари ҳозирги кунда партиянинг диққат марказида турибди. Бу масалаларни КПСС Марказий Комитетининг яқин орада бўладиган Пленуми батафсил ва атрофлича кўриб чиқиши мўлжалланган.

Биз энг янги техника ва технологияни ишлаб чиқаришга жорий этиш ишидан олмоқчи бўлган натижа **ишлаб чиқарувчи кучларни сифат жиҳатдан тубдан ўзгартиш** деб тўғри таърифланмоқда. Айни чоғда ҳар бир марксчига яхши маълум бўлган бир ҳақиқат бор, у нарса шундан иборатки, ишлаб чиқарувчи кучларнинг ривожланиши муқаррар равишда ишлаб чиқариш муносабатлари ташкил этадиган муайян ижтимоий формага эгадир. Биз бу ҳақиқатни ҳеч қачон унутмаймиз, унутмаслигимиз керак, айниқса, шунинг учунки, ҳаёт ва бизнинг тажрибамиз уни муттасил эслатиб турибди.

Хўжалик экспериментлари доирасида жорий этилаётган янги иқтисодий формалар дарҳол ва сезиларли даражада ишлаб чиқариш аппаратини янгилашга, меҳнат унумдорлигини анча юксалтиришга кўмаклашаётган ҳолларда ижобий тарзда эслатиб турибди. Хўжалик юритишнинг ўтмишда ташкил топган ва ўзини оқлаган форма ва методлари янги техника йўлида ғов бўлиб қолган, уни цехга киритмаётган ҳолларда эса — салбий ҳодисага айланмоқда. Бундан фақат биргина хулоса чиқариш мумкин: бизнинг ишлаб чиқарувчи кучларни сифат жиҳатдан тубдан ўзгартиш ҳақидаги барча уй-ташвишларимизнинг натижадорлиги тўғридан тўғри бизнинг ишлаб чиқариш муносабатларига тегишли ўзгартишлар кирита олишимизга боғлиқдир.

Ишлаб чиқариш муносабатларини такомиллаштириш жараёнини авж олдириш мақсадида партия бошлаб берган ташаббуслар, у кўрган чора-тадбирлар ҳаммага маълум. Бригада пудратини фаол тарзда кенг ёйиш ҳам, агросаноат комплексларини ташкил этиш ҳам, хўжалик ҳисобини тобора чуқурроқ жорий этиш ҳам, хўжалик, ишлаб чиқариш фаолиятининг ҳамма жабҳаларида ўзаро чамбарчас боғлиқ икки асосни — **кўпроқ мустақиллик** билан **юксакроқ масъулиятни** мустаҳкам барқарор этишга даъват этилган салмоқли, гарчи ҳозирча изланиш характерида бўлган янгиликлар ҳам шулар жумласига киради. Бутун ана шу ишнинг фавқулодда аҳамияти шундай иқтисодий шароитларни яратишга мўлжалланганлиги билан белгиланадики, бу шароитларсиз халқ хўжалигини техника жиҳатдан қайта қуроллантириш, уни интенсивлаштириш хусусидаги йўл-йўриқлар, тўғрисини айтганимизда, қуруқ гап бўлиб қолаверади.

Юксак унумли техника, бунинг устига уни татбиқ этишдан ҳамманинг иқтисодий манфаатдорлиги — ана шу нарса, аслини олганда, фақат шу нарса хўжалик борасида етилган бурилишни воқеликка айлантириши, икки революциянинг — илмий-техника революцияси билан социал революциянинг қўшилишини таъминлаши, ишлаб чиқаришни социалистик асосда ташкил этиш афзалликларини янги куч билан очиб бериши мумкин. Бу афзалликлардан асосийси эса, деб таълим беради Ленин, — шундан иборатки, социализмда меҳнаткашлар оммаси олдида **«ҳар кимнинг ўзига ишлаши** учун имконият вужудга келмоқда, бунинг устига яна энг янги техника билан маданиятнинг барча ютуқларига суяниб ишлаш имконияти вужудга келмоқда» (Тўла асарлар тўплами, 35-том, 216-бет).

Ўз бахт-саодати йўлида, ўз манфаатлари йўлида ишлаётганлигини англайдиган халқ нечоғли улкан, мислсиз меҳнат зафарларига эришишга қодир эканлигини мамлакатимиз тарихи кўрсатиб турибди. Бундай тушунчани биз ҳозирги пайтда мустаҳкамлашимиз ва ривожлантиришимиз айниқса, муҳимдир. Нима учун, айниқса, ҳозир? Шунинг учунки, ҳар бир ходим, айнан ҳар бир иш жойида ишга манфаатдорлик, ташаббускорлик билан ижодий ёндашмаса, ишлаб чиқаришни асло интенсивлаштириб бўлмайди. Бунда ҳам, бизда ҳар қандай меҳнат ижтимоий бойликнинг кўпайишига хизмат қилади ва пировард натижада барча меҳнаткашларнинг фаровонлигини оширади, деган умумий тушунчагагина таяниб бўлмайди. Ҳар қандай ижтимоий фойдали иш уни бажарувчи томонидан айнан ўзи учун ишлаш деб бевосита ва сезиларли тарзда идрок этиши ҳақида жуда пухта жон куйдирмоқ лозим.

Ходимнинг ўз меҳнатидан шахсий манфаатдорлигини ошириш тўғрисидаги масала бизнинг моддий ва маънавий стимуллар системамизни такомиллаштириш, умуман тақсимлаш муносабатларини такомиллаштириш масаласидир.

Бунда иш ҳақининг меҳнат натижаларига, унинг унумдорлиги ва шароитларига қатъиян боғлиқлигини таъминлашдан иборат бўлган вазифа биринчи ўринга қўйилади. Иш ҳақининг меҳнат унумдорлиги ошишидан илдамроқ ўсишига йўл қўйиб бўлмайди. Бундай ҳол эса, афсуски, ҳали ҳам учраб турибди ва партия ҳужжатларида бир неча бор қайд қилинганидек, экономикага, халқ фаровонлигига салбий таъсир кўрсатмоқда. Бироқ, бунга қарама-қарши, дейлик, характерга эга бўлган практика ҳам бизга сезиларли даражада зиён келтирмоқда, яъни кишилар ўз ишлаб чиқариш фаолиятларида жуда ҳам яхши натижаларга эришадилару, бунинг эвазига ҳеч қандай салмоқли ҳақ олмайдилар. Шу тариқа, қанчадан қанча ходимлар ишдан кўнгли совиганлигини, қанчадан қанча меҳнат ғайрати, ташаббуслари сўнганлигини, натижада халқ хўжалигимиз қанчалик зарар кўрганлигини ким ҳисоблаб чиқа олади?

Сўнгги вақтларда меҳнатни ташкил этиш ва унга ҳақ тўлаш формаларининг рағбатлантирувчи аҳамиятини ошириш учун анча-мунча ишлар қилинди. Бу жиҳатдан хўжалик ҳисоби асосида ишлайдиган илғор бригадаларда, иқтисодий эксперимент шароитида ишлаётган кўп корхоналарда дурустгина тажриба орттирилди. Фақат саноат ва қишлоқ хўжалигидагина эмас, балки хизматлар соҳасида, бошқарув фаолиятида ҳам меҳнат билан унга ҳақ тўлашни янада маҳкамроқ боғлаш имконини берадиган тадбирлар кўрилмоқда. Аммо, умуман олганда, шуни тан олиш керакки, биз ана шу тўғри йўналишда суст ҳаракат қилмоқдамиз. Ҳозирги шароитда Лениннинг «тақсимот ишлаб чиқаришни кўтариш учун хизмат қиладиган бир метод, қурол ва восита» (Тўла асарлар тўплами, 43-том, 406-бет), деган кўрсатмасидан қандай амалий хулосалар чиқариб олиш лозимлигини, чамаси баъзи идораларимизда ҳали тегишли тарзда англаб олишмаган.

Партия социалистик қурилиш ўн йилликлари тажрибасини мушоҳада этиб, XXVI съездда мамлакат иқтисодий ва социал тараққиётининг ўзаро алоқасини кучайтириш тўғрисида ғоят муҳим хулоса чиқарди. Ҳозир биз тез-тез такрорлаб турадиган: яхшироқ яшаш учун, яхшироқ ишлаш керак, деган формула ҳам худди шу фикрни ифодалайди. Оддийгина сўзлар, уларнинг маъноси ҳаммага тушунарли. Шундай бўлса-да, у сўзлар нимани англатишини, зиммамизга қандай вазифалар юклашини батафсилроқ кўриб чиқиш халал бермайди. Энг аввало, гап, албатта, яхши ва энг яхши ишлаш иш ҳақи борасида ҳам афзалликлар бериши зарурлиги хусусида бормоқда. Лекин, бунинг акси ўлароқ, кимки ёмон ишласа, у ёмонроқ яшашга ва ҳатто илгаригидан ҳам ёмонроқ яшашга кўникиши керак. Биз ҳар бир кишининг ўз иши учун тўла-тўкис жавоб беришига эришяпмиз. Ахир, кишилар брак учун, ўзлари харидор ўрнида бўлсалар, сотиб олишни истамайдиган маҳсулотлар чиқарганлик учун иш ҳақи олишларига асло чидаб бўлмайди-ку. Бу бир масала.

Бошқа масала — «яхшироқ яшаш» деган нима? Баъзан бу тушунчани жуда ҳам бир томонлама талқин этишиб, ҳамма гапни кўпроқ иш ҳақи, кўпроқ даромад олишдан, истеъмолнинг юксакроқ даражасига эришишдан иборат қилиб қўйишади. Шак-шубҳасиз, масаланинг моддий жиҳати жуда муҳим ва уни бирон-бир тарзда инкор қилишга йўл қўйиб бўлмайди. Аммо инсон ҳаёти ва айниқса, бизнинг социалистик жамиятимиздаги инсон ҳаёти фақат шу нарсалардангина иборат эмас-ку, ахир? Совет кишиси моддий неъматларга қараганда асло кам эмас, балки кўпроқ қадрлайдиган кўпдан-кўп маънавий, ахлоқий, психологик неъматлар ҳам борку. Сенинг ишинг қизиқарлироқ бўлиб қолди, коллективда сенга бўлган ҳурмат ошди, корхонада яхши ўртоқлик вазияти вужудга келди — ана шу тасодифан олинган бир неча таркибий қисмларнинг ўзиёқ, агар жам қилинадиган бўлса, «яхшироқ яшаш» тушунчасини билдиради. Ана шуларга яна, албатта, бошқа кўпдан кўп ютуқлар, муваффақиятлар, хурсандчиликларни қўшиш мумкин ва лозимки, буларга ҳар бир киши ўз шахсий ҳаётида интилади ва биз ҳаммамиз биргаликда жамиятимизнинг улкан ягона ҳаётида уларга эришишга ҳаракат қиламиз.

Лекин асосий қоида барибир ўз кучида қолаверади: ана шу кенг маънода ҳам яхшироқ яшаш учун яхшироқ ишлаш керак. Лекин бунга сабаб — яхшироқ яшаш учун моддий воситаларни меҳнат, ишлаб чиқариш соҳасидан бошқа ҳеч қаердан олиб бўлмаслигидагина эмас. Сабаби шундаки, асосан, айни худди ана шу соҳада совет кишиларининг бунёдкорлик активлиги кун сайин авж олиб боради, уларнинг шахсий хислатлари намоён бўлади ва синалади, уларнинг социал манфаатлари, хулқ-атвор нормалари шаклланади. Уларнинг цехлар, фермалар, муассасалардаги мулоқотлари характери, бир-бирларига ва бажараётган ишларига нисбатан юзага келадиган муносабатлари — пировард натижада ана шулар ҳаётимизнинг бутун укладини ва сифатини белгилаб беради.

Агар чуқурроқ ўйлаб кўриладиган бўлса, бунинг аксича, яна бир тўғри формула келиб чиқади: яхшироқ ишлаш учун яхшироқ яшамоқ лозим. Дарҳақиқат, масалан, ишлаб чиқариш коллективида ҳаёт яхши кечаётган бўлса, унда аҳиллик, ўзаро ёрдам муҳити ҳукм сурса, у ҳолда бу ерда иш ҳам яхши бораверади.

Бутун жамият миқёсида ҳам худди шундай бўлмоқда. Биз сўнгги йилларда халқ хўжалигимизда ишлар яхши кетяпти, деб мамнуният билан қайд қиламиз. Бирмунча олдинроқ даврда юзага келган бир қатор салбий тенденцияларга барҳам беришга муваффақ бўлинди. Ҳаммага маълумки, бунга эришишда КПСС Марказий Комитетининг ташаббуси билан ишлаб чиқаришда, бошқарувнинг барча бўғинларида, умуман ҳаётимиз ва фаолиятимизнинг ҳамма соҳаларида тартиб ўрнатиш, уюшқоқликни ошириш, интизомни мустаҳкамлаш мақсадида кўрилган чора-тадбирлар ёрдам берди. Бу ўз-ўзидан сезиларли ижобий самара берди. Бунинг устига кишиларнинг кайфияти яхшиланганлиги ҳам ўз ролини ўйнади. Совет халқи тартиб кўпроқ бўлса, — демак ҳаёт ҳам яхшироқ бўлади, деган тўғри хулосани дарҳол чиқариб олди. Бу эса оммани янги-янги меҳнат ғайрат-шижоатига, яхши ишлашга илҳомлантирдики, унинг натижалари ҳозирги кунда беш йилликни муваффақият билан тугаллашга умид боғлаш имконини бермоқда.

Бу жиҳатдан биз ижтимоий бойликни талон-торож қилувчиларга, порахўрларга, олибсотарларга қарши авж олдирган кураш ҳам катта аҳамиятга эга эканлигини қайд қилмасликнинг иложи йўқ. Партия ва давлат органлари кўраётган ана шу қатъий чоралар билан экономикада ишлаб чиқариш кўрсаткичларини яхшилаш ўртасида бевосита алоқа йўқдек туюлади. Аммо ана шу алоқа мавжуд ва у жуда сезиларлидир. Чунки жамият меҳнатсиз топилган даромадларга ўзининг муросасизлигини сўзда эмас, балки амалда яққол кўрсата оладиган бўлса, шунинг ўзи билан ҳам у ҳалол меҳнатни социал, маънавий жиҳатдан рағбатлантирган бўлади.

Аслида, бу ўринда, жамиятимизга хос бўлган социал адолат масаласи кўндаланг бўлиб турибди. Бизда кишининг киши томонидан эксплуатация қилиниши тугатилган. Жамиятнинг ҳамма аъзолари учун ишлаб чиқариш воситаларига нисбатан бир хил муносабат реал тарзда таъминланган. Жинсидан, миллатидан қатъи назар ҳаммага меҳнат қилиш, дам олиш, уй-жойли бўлиш, бепул медицина хизмати ва таълим олиш, кексайган чоғида таъминланиш тенг ҳуқуқи берилган. Партия билан давлатнинг социал сиёсати доимо халқ фаровонлиги даражасини оширишга, барча совет кишиларининг сиҳат-саломатлигини мустаҳкамлашга, уй-жой фондини кенгайтиришга, умумий ва ҳунар таълими системасини ривожлантириш ҳамда такомиллаштиришга қаратилгандир. Ана шуларнинг ҳаммаси фақат социализм шароитидагина эришиш мумкин бўлган тенгликнинг юксак даражасини гарантиялайди.

(Давоми учинчи бетда).

РИВОЖЛАНГАН СОЦИАЛИЗМ ТАЛАБЛАРИ ДАРАЖАСИГА КЎТАРАЙЛИК

(Боши биринчи ва иккинчи бетларда).

Аммо, бу — социал адолатимизнинг фақат бир томони, холос. Социализмнинг: «Ҳар кимдан — қобилиятига яраша, ҳар кимга — меҳнатига яраша» деган асосий принципида аниқ ифодаланган бошқа бир жиҳат ҳам бор. Биз бутун ҳаётимизни социализмнинг юксак талаблари даражасига кўтаришга интилаётган эканмиз, бинобарин бу принципнинг ғоят изчил равишда амалда татбиқ этилишига ҳам эришиб боришимиз шарт. Меҳнатга яраша ҳақ тўлаш, неъматларни тақсимлаш — энг одил иш эканлигига мамлакатимизда ҳеч ким шубҳа қилмайди ва шубҳа қилиши ҳам мумкин эмас. Ва, аксинча, борди-ю ундан чекиниш ҳоллари мавжуд экан, агар машъум текисчилик авж олар экан, бу ҳол ҳаққоний равишда виждонни азоблайди, адолатсизлик деб тушунилади.

Шу муносабат билан алоҳида таъкидлаш лозимки, меҳнатни **моддий** рағбатлантиришнинг тўғри йўлга қўйилган системаси фақат ишлаб чиқаришда фойда келтирибгина қолмайди. У меҳнат коллективларига, жамиятга, яъни ишнинг моҳиятига чуқур қараладиган бўлса, инсонга яхши **маънавий** таъсир ҳам кўрсатади. Бу эса жуда муҳимдир. Зеро, бизда, Маркс сўзлари билан айтганда, «инсон... ишлаб чиқаришнинг мақсади сифатида майдонга чиқади...». (К. Маркс Ф. Энгельс. Соч., т. 46, ч. 1, с. 476). Меҳнаткаш инсоннинг эҳтиёжлари ва манфаатлари иқтисодий ва бутун ижтимоий тараққиётимизнинг социал мақсади бўлиб хизмат қилади.

Жумладан, бу шуни назарда тутадики, социализмнинг асосий принципини изчиллик билан турмушга татбиқ этиш фақат унинг иккинчи қисмигагина («ҳар кимга — меҳнатига яраша») тааллуқли эмас. Меҳнат аҳлининг ўз лаёқатларини намоён қилиш ва ишга солиши учун шароит яратиб бериш ҳақида муттасил ғамхўрлик қилиши зарур. Буни ҳам социалистик адолат талаб қилади.

Зўр қизиқиш билан онгли равишда ишлайдиган кишилар — ҳозир мамлакат иқтисодий ривожини тезлаштириш учун зарур бўлган асосий, аслини олганда, битмас-туганмас резервдир. Шунинг учун ҳам кейинги йилларда, партиямиз иқтисодий соҳадаги ишнинг ҳажми кўпайган, мазмуни бойиган бир пайтда мазкур ишда одатда ишлаб чиқаришнинг инсоний омили деб аталадиган нарсага эътибор анча ошганлиги ғоят қонунийдир.

КПСС шунга таянадики, партия учун хўжалик билан шуғулланиш — энг аввало, хўжаликни юритувчи кишилар билан шуғулланиш демакдир. **Хўжалик ишларини сиёсий методлар билан олиб бориш — аслини олганда, экономикага партиявий раҳбарлик формуласи ана шундайдир.** Марказий Комитетнинг июнь (1983 йил) Пленуми ана шу ҳақиқатни тушуниб олиш учун кўп нарса берди. Пленум партиянинг идеологик, оммавий-сиёсий фаолияти масалаларини кўриб чиқиб, экономика нуқтаи назаридан ҳам муҳим бўлган қарорлар қабул қилдики, уларнинг асосий маъноси — омманинг онглилиги ва ғоявий эътиқодлилиги замиридаги катта-катта ижодий кучларни ҳаракатга келтиришдан иборатдир.

3.

Халқимиз революцион курашда ва социалистик бунёдкорликда қўлга киритган зафарларни совет кишилари Ленин партияси билан чамбарчас боғлайдилар. У жамиятдаги ўз раҳбарлик мавқеини илмий социализм идеаллари учун, ишчилар синфи, барча меҳнаткашлар манфаатлари учун фидокорона курашда қўлга киритди. Шунинг учун ҳам халқнинг ўзи уни жамиятнинг авангард кучи деб тан олди.

Жаҳон социализмининг бутун практикаси шундан яққол далолат бериб турибдики, **Коммунистик партия раҳнамолик ишини** олиб борган тақдирдагина янги ижтимоий тузум бунёдга келиши ва муваффақият билан иш тутиши мумкин. Ҳар бир янги тарихий босқичда партиянинг раҳбарлик роли ортади — буни ривожланган социализмни такомиллаштириш борасида қилинган иш тажрибаси ҳам тасдиқлаб турибди. Объектив қонуният ана шундай.

Ҳамма замонларда буржуазия идеологлари ва ревизионистлар орасида талайгина бўлган социализмни «янгиловчилар» ва «яхшиловчилар» лагерида партия раҳбарлиги доирасини торайтириш «зарурлиги» тўғрисидаги тезис зўр бериб тарғиб қилинмоқда. Бу соҳадан гоҳ экономикани, гоҳ социал ёки сиёсий ривожлантириш проблемаларини чиқариб ташлаш таклиф этилади.

Принципиал нуқтаи назардан олганда, партиянинг раҳбарлик доирасини қандайдир бирон соҳа билан чеклаб қўйишга уриниш шунинг учун ҳам ўринсизки, ишчилар синфининг, барча меҳнаткашларнинг партия ифодалайдиган манфаатларини на соф иқтисодий, на соф социал ёки идеологик соҳадан иборат қилиб қўйиш мумкин эмас. Бу манфаатлар бутун ижтимоий ҳаётга сингиб боради. Партия эса, албатта, буни инкор этолмайди. Жамият ҳаётининг айнан ҳамма томонларини партия таъсири доирасига олиш зарурати социализм ўзининг етуклик палласига қадам қўйиб, яхлит система хусусиятини касб этган ҳамда иқтисодий, социал-сиёсий ва маънавий омилларнинг ўзаро алоқадорлиги, ўзаро боғлиқлиги ҳар қачонгидан ҳам мустаҳкамроқ бўлиб қолган бир пайтда янада кучаяди.

Партиямиз жамиятга раҳбарлик самарадорлигини ошириш йўлини бу раҳбарлик доирасини торайтиришда эмас, балки унинг методларини яхшилашда деб билади. Бу экономикани, социал муносабатларни, демократия ва маданиятни ривожлантиришга сиёсий таъсир кўрсатиш методларидир, оммани ишонтириш, уюштириш ва тарбиялаш методларидир. Иқтисодий ва социал сиёсатнинг ҳал қилувчи йўналишларини ишлаб чиқиш, уни амалга ошириш устидан контролни ташкил этиш орқали, социалистик қурилишнинг ҳамма участкаларида ишлаётган кадрлар, коммунистлар орқали партия ўзининг раҳбарлик ролини амалга оширади.

Бизнинг сиёсий системамиз партия билан совет халқини бир бутун қилиб жипслаштирувчи синалган механизм бўлиб келди ва шундай бўлиб қолаверади. Партия бу механизмнинг жамиятимиз барча синфлари ва социал группалари манфаатларини кенг ифодалашидан, халқнинг ғайрат-шижоати ва ташаббускорлик кўрсатиши, юксак мақсад йўлида — ҳар бир кишининг давлат ва жамият ишларини бошқаришда бевосита иштирокини таъминлаш йўлида ишлаши учун янада кенг майдон очиб беришидан ғоят манфаатдордир.

Социализм ўз афзалликларини демократия орқали рўёбга чиқаради. Партия раҳбарлик ролининг ўсиб бориши ва социалистик демократиянинг чуқурлашуви — ягона, яхлит, қонуний жараёндир. Партия бундан буён ҳам халқ ҳокимиятини амалга оширишнинг янги, янада самаралироқ воситаларини кенг кўламда излайверади, унинг амалда текширилган шаклларидан яхшироқ фойдаланишга эришаверади. Ҳозирги кунда бу ишдаги асосий эътибор Советларга, меҳнат коллективларига, демократик системамизнинг барча бўғинларига бериб қўйилган кенг ҳуқуқларни тўла-тўкис ва изчиллик билан амалга оширишга қаратилган.

Шундай ва фақат шундай йўл билан жамият олдида турган вазифаларнинг жамини қамраб олиш, аҳоли барча синфлари ва табақалари манфаатларининг ўзига хослигини ҳисобга олиш, партиянинг омма билан жонли алоқалари системасини яхшироқ йўлга қўйиш мумкин.

Ҳозирги вақтда сиёсий системанинг ҳар бир бўғини ишини яхшилаш, уни омма ташаббусини бўғувчи бюрократик, маҳаллийчилик, маҳкамачилик иллатларидан тозалаш биринчи даражали муҳим вазифадир. Советлар, касаба союзлар, комсомол ва бошқа жамоат ташкилотларининг функцияларини мумкин қадар аниқ чегаралашга, шунингдек уларнинг партия раҳбарлигида мустаҳкам ўзаро ҳамкорлик қилишга эришиш жуда муҳимдир. Бу ўринда ҳам кучларни тежашдек ўзига хос бир қонун амал қилиши лозимки, у жуда кам сарфлар қилиб, жуда катта ва барқарор натижалар олиш имконини беради.

Давлат аппаратининг иши ҳақидаги, бошқарув органларини такомиллаштириш тўғрисидаги масала алоҳида сўз юритса арзийдиган масаладир. Бу масала бир неча бор кўтарилди. Анча-мунча ишлар ҳам қилиб қўйилди. Аммо, умуман олганда, иш ҳозирча суст бормоқда. Баъзи бир ўртоқлар уни жуда содда тасаввур этиб, масалан, вазифани аппаратни механик тарзда қисқартиш орқали, мавжуд бошқарув структураларини ўзгартирмасдан туриб ҳал этишга уринаётганликлари бунинг каттагина сабабларидан биридир. Бундай ёндашиш керакли самара бермайди, бера олмайди ҳам. Шундай метод билан қисқартирилган штатлар тезда тикланади, ҳатто ортиб ҳам боради.

Аппаратни қисқартиш уни рационаллаштириш борасидаги синчковлик билан олиб борилган ишнинг ўзига хос бир якуни бўлиши лозим. Гап бюрократик сансалорликни келтириб чиқарувчи ортиқча бўғинларни йўқотиш ҳақида, бошқарув меҳнатини ташкил этишни яхшилаш ва техника билан қуроллантириш ҳақида боради. У ёки бу бошқарув органининг оптимал структурасини ишлаб чиқишда асос қилиб олиниши мумкин бўлган ўзига хос бир концепция даркор, чамаси. Бунда ҳатто қандайдир янги бўғинларни барпо этиш ҳам зарур бўлиб қолар, аммо умумий натижа албатта қисқартиришдан иборат бўлиши керак.

Аппарат қанчалик яхши бўлмасин, ҳар бир раҳбар партия оммаси билан, меҳнаткашлар билан учрашишга, бевосита алоқа боғлашга доимо интилиши лозим. Маълумки, Сиёсий бюро аъзолари, КПСС Марказий Комитетининг секретарлари бундай учрашувларни мунтазам равишда ўтказиб турадилар. Бу учрашувлар жуда кўп нарсалар бермоқда. Умуман олганда, бизда партия ахбороти системаси ҳам яхшигина ишлаб, омманинг кайфиятини сезгирлик билан пайқаб олиш, унинг фикр ва таклифларини ўрганиш имконини бермоқда.

Айни чоғда, бир қатор ҳолларда маҳаллий партия органлари, идоралар ва муассасаларнинг раҳбарлари салбий ҳодисалар ҳақида етарлича ахборотга эга эмаслар, ҳатто бундай ахборотдан тўғридан тўғри ўзларини олиб қочадилар, вазиятни соғломлаштириш учун зарур чоралар кўрмайдилар. Ўзбекистонда, Ростов областида, Краснодар ўлкасида худди шундай бўлди. Бу ерларда, маълумки, аҳволни қатъиян тузатишга тўғри келди. Афсуски, бу иш маҳаллий партия ташкилотларининг ташаббуси билан қилинмади. Ваҳолонки, жамоатчилик фикрининг барометри у ерларда аллақачон ижобий нуқтадан узоқлашиб кетган эди.

Партия раҳбарлик ролини мустаҳкамлашнинг ишончли йўли — партия комитетлари, давлат, хўжалик органлари, жамоат ташкилотлари фаолиятида ленинча норма ва принципларга, ленинча услубга изчил риоя қилишдир. Булар ўнлаб йиллик кураш ва бунёдкорлик давомида синовдан ўтди ҳамда ишимизни такомиллаштиришда энг муҳим мўлжал бўлиб қолаверади. Ана шу принциплар партиянинг характерини, тузумимизнинг, социалистик давлатнинг табиатини ифодалаганлиги учун ҳам уларни ҳамма ерда жорий этиш мумкинлигини гапириб ўтиришнинг ҳожати бўлмаса керак.

Бу ўринда, табиийки, партия энг аввало партия ички ишини ташкил этиши, партия ички муносабатларининг етуклиги, партия раҳбарлиги услубининг ўзи билан намуна кўрсатиши лозим. Партия қарорларини кенг кўламда муҳокама қилиш, принципиал танқид ва ўз-ўзини танқид, барча партия раҳбар органлари ишидаги ошкоралик, бутун партия оммасининг сиёсатни ишлаб чиқиш ва муҳокама қилишда фаол иштирок этиши ҳамда қабул қилинган қарорларни амалга оширишдаги қатъий интизом — КПСС ички партия ҳаётининг ўзига хос белгилари ана шулардир.

Демократик централизмнинг синалган принципи биз, коммунистлар учун, албатта, биринчи даражали аҳамиятга молик. КПССда у ҳамма томонидан тан олинган ва унинг боқий аҳамиятини исботлаб ўтиришнинг ҳожати йўқ. Марказий Комитет, бир томондан, партиямизда барча даражаларда демократизмни ривожлантиришга, чуқурлаштиришга, иккинчи томондан — қабул қилинган қарорларни амалга оширишда централизмни, уюшқоқликни ва бирликни мустаҳкамлашга муттасил эътибор бериб келмоқда. Ана шу ўзаро боғлиқ икки асоснинг — демократизм ёки централизмнинг биронтасини камситиш жиддий хатоларга олиб келиши мумкин.

Партия съезди яқинлашиб келаётган йилда партия ташкилотлари фаолиятида кейинги вақтда пайдо бўлган барча янги, мароқли ташаббусларни диққат билан ўрганиш, камчиликларни ҳам, албатта, эътибордан четда қолдирмаслик ғоят муҳимдир. Мамнуният билан қайд этиш мумкинки, бир қатор республика, ўлка, область партия комитетлари ишида ижодкорлик оқими тобора яққол намоён бўлмоқда. Украина, Белоруссия, Грузия, Литва Компартиялари Марказий Комитетлари, Москва шаҳар, Красноярск ўлка, Свердловск область партия комитетлари экономика, фан ва маданиятга раҳбарликнинг турли жабҳаларида кенг кўламда экспериментлар олиб бормоқда. Партия комитетларининг пленумлари ва бюроларига, партия съездлари ва конференцияларига қўйиладиган салмоқли проблемаларни бошланғич партия ташкилотларида даставвал кенг муҳокама этиш қоида тусини олди.

Яқинда КПСС Марказий Комитети фан-техника ютуқларини халқ хўжалигига жорий этишни тезлаштириш негизида экономикани интенсивлаштиришнинг территориал-тармоқ программасини ишлаб чиққан КПСС Ленинград область комитетининг тажрибасини маъқуллади. Ушбу тажрибанинг қиммати, бошқаларидан ташқари, шундан иборатки, у социал-иқтисодий жараёнларни бошқариш методларидан бирини, айтайлик, ҳозирча кўп масалалар ҳал қилинмай қолаётган территориал доирада кўрсатиб беради.

Албатта, ташаббус ҳам ҳар хил бўлади. Марказий Комитет бундан буён ҳам маҳаллий партия комитетларининг меҳнат, хом ашё ва энергетика ресурсларидан оқилона фойдаланиш билан боғлиқ бўлган проблемаларни, аҳолининг оммавий истеъмол молларга, маиший хизматларга бўлган эҳтиёжларини қондириш проблемаларини ҳал қилишдаги ташаббусини ҳар тарафлама рағбатлантираверади. Аммо, баъзан мана бундай бир ҳол ташвишга солади. Гоҳо айрим раҳбарларнинг бутун куч-ғайрати фойдадан кўра кўпроқ обрў келтирадиган объектлар қуришга сарфланаётганлигини кўрасан, киши. Бундай объектлар эса маблағ билан таъминлашнинг марказлаштирилмаган манбалари, деб аталадиган манбалар ҳисобидан қурилади. Текшириб кўриладиган бўлса, планли объектлардан маблағлар олинганлиги, капитал маблағларни ўзлаштириш муддатлари чўзилиб кетганлиги, давлат тўғридан-тўғри зарар кўраётганлиги маълум бўлиб қолади. Бу хилдаги «ташаббуслар»га қарши биз қаттиқ кураш олиб борамиз.

Партия комитетлари ўз иш услубларини қунт билан такомиллаштира бориб, давлат ва хўжалик органларининг иш услубига ҳам фаол равишда таъсир кўрсатишлари лозим. Энг аввало, ўз ишини намунали тарзда йўлга қўйиш, талабчанликни ошириш билан таъсир кўрсатиш зарур.

Бўшанглик ва ижрочилик интизомини бузганлик учун талабни, айниқса, кучайтириш зарур. Жуда қаттиқ интизом бўлмаса, энг ажойиб қарорлар ва ниятлар ҳам фақат эзгу истаклигича қолаверади. Айни чоғда интизом бизнинг тушунчамизда асло демократиянинг қандайдир қарама-қарши томони эмас. Аксинча, интизом практикада кўпчиликнинг манфаатларини, партия билан халқнинг хоҳиш-иродасини рўёбга чиқариш имконини беради. Интизомсиз ва мустаҳкам ижтимоий тартибсиз демократия фақат чиройли ибора бўлиб қолаверади. Аммо интизом ташаббусни бўғиб қўймаслиги лозим, албатта. Ишни аниқ ташкил этиш учун кураш уюштирувчилик кетидан қувишга айланиб кетмаслиги керак.

XXVII съездда биз КПСС Уставига киритиладиган ўзгаришлар масаласини муҳокама қиламиз. Устав —партия ҳаёти қонунидир, ифодали қилиб айтганда, партиямиз конституциясидир. Шунинг учун ҳам партия ташкилотларидан тушаётган таклифларни, шунингдек қардош социалистик мамлакатлар компартияларининг тажрибасини зўр диққат-эътибор билан ўрганмоқ лозим. Хуллас, Устав устида пухта ўйлаб, ижодкорлик билан ишлаш керак. Бу, шубҳасиз, партиянинг демократик асосларини янада мустаҳкамлашга, барча коммунистлар учун қатъий ва ягона бўлган интизомни кучайтиришга, барча коммунистларнинг активлиги ва ташаббускорлигини оширишга, партия ички муносабатларини такомиллаштиришга хизмат қилади.

Ҳисобот-сайлов кампанияси ҳам яқинлашиб қолди. Шу муносабат билан, назаримда, йиғилишларимиз ва конференцияларимизнинг характери тўғрисидаги масалани яна кўтариш ўринлидир.

Йиғилишларда ижодий изланиш, ишчанлик, принципиаллик, ўз ишига баҳо беришга ўз-ўзини танқид нуқтаи назаридан ёндашиш муҳити ҳукмронлик қилиши лозим. Бунинг учун эса коммунистлар формализмга қарши қатъий кураш олиб боришлари керак.

Биз, масалан, ҳисобот докладларини, қарорлар лойиҳаларини муҳокама қилишни музокаралар деб аташга одатланиб қолганмиз. Ахир, айтиладиган гапнинг мазмуни ва оҳанги ҳамма вақт ҳам ана шу сўзнинг асл маъносига мувофиқ келаверадими? Докладларда кўпинча, мутлақ шубҳасиз, энг оддий ҳақиқатларгина рақамларга аралаштирилиб, ҳеч қандай эҳтироссиз баён қилинади, яна бунинг устига, тўғрисини айтсак, юқоридаги раҳбарлар шаънига талайгина ҳамду-санолар ўқилади. Шундай бўлгач, коммунистлар эса бунга танқид ва ўз-ўзини танқид билан эмас, проблемани омилкорлик билан муҳокама қилиш билан эмас, балки маъқуллашлар ва ўз ишлари ҳақидаги ҳисоботлар бериш билан жавоб қилсалар, бунга ажабланмаса ҳам бўлади. Аммо муҳокама ва танқид эркинлиги — партия турмушининг бу ўзгармас нормаларидан бири — конкрет масала юзасидан турли-туман қарашларни бир-бирига таққослашни назарда тутади. Худди ана шундай ёндашиш актуал проблемаларни жонли тарзда, самарали муҳокама қилишга ёрдам беради.

Қадим замонларда: агар турлича фикрлар айтилмаган бўлса, энг яхшисини қаердан танлаб оласан, дейишарди. Зоҳирий эмас, балки чинакам якдилликка, одатда, масала чуқур ўйлаб кўрилган ва коллектив томонидан ҳар тарафлама мушоҳада этилгандан кейингина эришилади. Хуллас, биз ўртоқларча дискуссиялар, баҳслашувлар тарафдоримиз, лекин, албатта, ишчанлик ва ақл билан қилинадиган баҳслар, пировардида амалий таклифларни келтириб чиқарадиган баҳслар тарафдоримиз.

Формализм яшовчан ва хилма-хилдир. Унинг кўринишларидан бири — қоғозбозликдир. Айрим муассасалар ўз ишларига тегишли участкадаги ишларнинг ҳақиқий аҳволига қараб эмас, балки чиқарилган резолюциялар, қарорлар ва хилма-хил инструкцияларнинг сонига қараб баҳо берадилар, деган таассурот туғилади. Кўпсонли ва кўп кишилик комиссиялар, кенгашлар орқали раҳбарлик қилиш методлари ҳам ҳамма ерда бартараф этилмаганки, булар вақтни ўғирлайди, холос. Шу ўринда В. Маяковскийнинг «Мажлисбозлар» шеъридан таъсирланиб Ленин айтган мана бу фикрни эсга олмасликнинг иложи йўқ: **«Эски Обломов сақланиб қолибди ва ундан бир иш чиқиши учун уни узоқ вақт ювиш, тозалаш, титиш ва қоқиш керак,** деб айтиш учун бизнинг қандай мажлисбозлик қилаётганимизга, комиссияларда қандай ишлаётганимизга бир назар солмоқ кифоя». (Тўла асарлар тўплами, 45-том, 16-бет).

Сиёсат кишилар орқали ўтказилади. Лениннинг бу қоидаси партиянинг кадрлар билан ишлаши учун принципиал аҳамиятга эга. Меҳнат коллективлари, мамлакат халқ хўжалик комплексининг барча бўғинлари қанчалик аниқ, батартиб ва қизғин ишлаши кадрларга ва энг аввало, партия кадрларига боғлиқдир. Партия кадрлар сиёсатини совет жамияти барча соҳаларини ривожлантиришга фаол таъсир кўрсатишнинг самарали воситаси, унинг тараққий этишининг муҳим омили деб ҳисоблайди.

Бироқ ҳаёт бир жойда туравермайди, янги-янги талаблар қўяди. Жамиятнинг барча соҳаларида чуқур сифат ўзгаришлари зарурати етилган ҳозирги пайтда кадрлар проблемаси алоҳида аҳамият касб этмоқда. Шу боисдан Марказий Комитет масалани кадрлар билан ишлашни яхшилаш маъносида эмас, балки **ҳозирги босқичда кадрлар сиёсати тўғрисида** деган мазмунда қўймоқда. Бунинг маъноси шуки, кадрларни танлаш, ўқитиш ва пастдан юқорига кўтариш бутун системасида ҳозирги шароитларга мос бўлган ўзгаришлар қилиш, уларнинг фаолиятини контрол қилиб туриш даркор.

Гап, албатта, қандайдир фавқулодда кампания ўтказиш, кадрларни «яхшилаб саралаш» ҳақида бораётгани йўқ. Истиқболга мўлжалланган, вазминлик билан ва пухта ўйлаб олиб бориладиган иш зарур. Ваҳолонки, кадрлар сиёсатида анча-мунча, тўғрисини айтганда, чигал масалалар борки, бу масалалар қуруқ гапни эмас, балки кечиктирмасдан амалий ҳал этишни талаб қилади. Лавозим мавқеини ҳар хил суиистеъмол қилишларга, ошна-оғайнигарчилик ва юртдошлик кўринишларига қарши янада қатъийроқ кураш олиб бормоқ керак. Бу борада Марказий Комитет ҳеч қандай кўнгилчанликка йўл қўймайди. Зеро, бу сиёсий масала — партиянинг обрў-эътибори ҳақидаги, омманинг ишончи ҳақидаги масаладир.

Муҳими, албатта, кўриладиган чораларнинг қаттиқлигида эмас, лекин Марказий Комитет — бу эса ҳаммага яхши маълум — талаб қилинадиган бўлса, қаттиқ чоралар кўришдан қайтмайди. Муҳими — шундай муҳитни яратишдаки, бундай муҳитда партия ахлоқи нормаларидан андаккина бўлсада четга чиқиш, социалистик қонунчиликни озгина бўлсада бузиш дарҳол партия оммасининг ҳам, юқори органларнинг ҳам тегишли баҳосини олсин. Бунинг учун эса биз принципиал танқидни янада кенг кўламда ривожлантиришимиз, уни бўғиш, айниқса, танқид учун таъқиб қилиш йўлидаги ҳар қандай уринишларга қатъиян чек қўйишимиз лозим. Кимда-ким ортиқча манманликка берилиб кетган бўлса ва эътирозларга қулоқ солишга одатланмаган бўлса, уларга Лениннинг мана бу фикрини эслатиб қўйиш ўринлидир: «...Бошқача фикрловчиларни ёки ишга бошқача қаровчиларни «фисқ-фасод қилмоқдалар» ёки «қарши иш кўрмоқдалар» деб ҳисоблаш керак эмас, балки мустақил иш кўрувчи кишиларни қадрлаш керак». (Тўла асарлар тўплами, 54-том, 81-бет). Хушомадгўйликка қараб эмас, хизматларга қараб қадрламоқ керак.

Кадрлар билан ишлашда демократик асосларни бутун чоралар билан ривожлантириш, лавозимларга одам қўйишда сайлаш, конкурслар ўтказиш, меҳнаткашлар олдида мунтазам равишда ошкора ҳисоботлар бериб туриш практикасини кенгайтириш лозим. Бошланғич партия ташкилоти ўз ҳисобида турадиган у ёки бу раҳбарнинг — мастердан тортиб министргача — қачон юксак мукофотлар олишинигина эмас, балки қачон партия жазоси берилишини ҳам билиши керак. Янги кучлар муттасил келиб туриши, кекса авлодларнинг синалган кадрлари билан ёш, истиқболли ходимлардан бараварига фойдалана билиш ҳам лозим.

Хўжалик кадрлари ҳақида алоҳида гапирмоқчиман. Ҳозирги кунда улардан, бошқа ҳамма раҳбарлардан ҳам талаб қилинганидек, юксак партиявийлик ва ғоявийлик, ишбилармонлик ва масъулият, кишилар билан ишлай билиш талаб этилади. Лекин бу ҳам кифоя эмас. Иқтисодий жиҳатдан билимдонлик билан, замонавий тарзда фикр юрита билиш, эътиборни самарадорликка, ўсишнинг интенсив омилларига қарата олиш лозим. Фикрлашнинг юзага келган андазаларидан қатъиян холи бўлиб олмоқ кераки, бундай андазалар шароитида сон, ялпи миқдор нуқтаи назаридан ёндашиш очиқдан-очиқ сифат нуқтаи назаридан ёндашишдан устун бўлиб қолган эди.

Хавфли бир адашишдан огоҳлантиришни истар эдим. Баъзи бир партия комитетлари у ёки бу иш участкасидаги ишларнинг аҳволи ҳал қилувчи даражада раҳбарларга боғлиқ деган, умуман, тўғри қоидага таяниб, зўр бериб бир раҳбарни бошқаси билан, айтайлик, колхоз раисларини ёки завод директорларини бошқаси билан алмаштиришга киришиб кетадилар ва бунда уларга амалий, конкрет ёрдам кўрсатиш билан ўзларини қийнаб ўтирмайдилар. Бундай практика, албатта, ҳеч қандай яхши натижа бермайди.

Ўз авангардлик мавқеи билан қандайдир манманлик қилиш КПССга принципиал ётдир. Аксинча, у барча меҳнаткашларни уларнинг онглилигига, ижтимоий тараққиёт қонунларини ва ҳозирги сиёсатни тушунишларига, уларнинг социал активликларига яраша авангард даражасига кўтариш учун ҳамма ишларни қилмоқда. Бунда эса идеология иши, оммага социалистик онгни сингдириш жуда катта роль ўйнайди. Бу — ўз моҳиятига кўра чуқур демократик ва инсонпарвар вазифадир.

Меҳнаткашлар ишчилар синфи идеологияси ва ахлоқини пухта ўзлаштирмасалар, КПСС сиёсатини чуқур тушунмасалар, жамиятнинг мустаҳкам ғоявий-сиёсий ва социал бирлигини, халқнинг партия теварагидаги жипслигини таъминлаш мумкин эмас. Ижтимоий тараққиёт истиқболини, кишиларнинг туб манфаатларини ифодаловчи юксак ғоя негизидагина партияда ҳам, жамиятда ҳам чинакам уюшқоқлик ва онгли интизом бўлишига эришиш мумкин.

Ғоявий-тарбиявий ишнинг вазифалари, албатта, илмий идеологияни кенг ёйишдан, уни оммавий тарзда чуқур ўрганишни ташкил этишдангина иборат эмас. Бу иш — сиёсатимизнинг актуал масалалари юзасидан оммани оператив тарзда, мунтазам равишда, ҳар томонлама ва ишонарли тарзда хабардор қилиб туришнинг таъсирчан воситасидир. Айтиш мумкинки, бу — мураккаб, нотинч, муттасил ўзгариб турувчи дунёга очилган кенг деразадир.

Биз омма билан «муқобил алоқа» воситаси сифатида пропаганданинг жуда катта ролини ҳам эътиборга оламиз. Кишиларнинг матбуот саҳифаларида ўз фикрларини кенг кўламда, эркин ифода этишлари, қабул қилинаётган қарорларнинг кенг муҳокама қилиниши ва пастдан туриб қилинадиган танқид, меҳнаткашларнинг хатлари — ана шуларнинг ҳаммаси сиёсатда волюнтаризм ва субъективизмдан пухта сақлайдиган ўзига хос бир механизм бўлиб, оптимал қарорларни танлаб олиш, уларга ўз вақтида ҳаётий тузатишларни киритиш имконини беради.

Идеологик ва ташкилотчилик ишининг бирлиги ленинча принципига изчил риоя қилиш зарурлигини алоҳида қайд қилмоқчиман. Ғоявий-назарий фронтда олға томон борилар экан, сиёсий пропагандадаги куч-ғайратни ошира бормоқ, ана шу пропагандани оммани иқтисодий ва социал-сиёсий ривожлантириш вазифаларини ҳал этишга сафарбар қилишга қаратмоқ, идеологик фаолиятни ташкилотчилик ва хўжалик иши билан мустаҳкамламоқ лозим.

КПСС Марказий Комитетининг июнь (1983 йил) Пленумидан кейин идеология ишида ижобий ўзгаришлар бўлганлигини қайд қилмоқ учун бизда ҳамма асослар бор. Аммо, бу фақат дастлабки қадамлардир. Пропагандамизнинг мазмуни, оперативлиги, форма ва методлари, унинг моддий-техника базаси совет кишиларининг ўсиб кетган талабларига, ривожланган социализмни такомиллаштириш, буржуа идеологиясига қарши ҳужумкор кураш олиб бориш вазифаларига жавоб бериши учун, пропагандистлик практикасидан дабдабали ибораларга берилиб кетишни, меъдага теккан андазаларни, меҳнаткашларни тўлқинлантириб турган кескин масалаларни четлаб ўтишга уринишларни таг-томири билан қўпориб ташлаш учун ҳали кўп ишлар қилиш лозим бўлади.

КПСС Марказий Комитети бу иш участкасини доимо диққат-эътиборда тутади ва барча партия комитетларининг, ҳар бир партия аъзосининг унга алоҳида аҳамият беришини талаб қилади. Шуни унутмаслик керакки, бу соҳадаги ҳар қандай нуқсондан синфий душман социализмга ёт бўлган қарашлар ва бойликларни бизнинг муҳитимизга тиқиштириш учун фойдаланишга уринаверади. Биз бундан буён ҳам Советлар мамлакати гражданларини, ёшларимизни совет ватанпарварлиги ва пролетар, социалистик интернационализм руҳида, Ватанга, Октябрь идеалларига садоқат руҳида тарбиялайверишимиз лозим. Ҳозир бу ишда совет халқининг Улуғ Ватан урушида қозонган Ғалабасининг яқинлашиб келаётган 40 йиллигидан фойдаланиш айниқса муҳимдир.

Партиянинг кучи ва обрў-эътибори — ҳар бир коммунистнинг обрў-эътиборидир, унинг шахсий намунаси кучидир. Кишилар кўпинча коммунистнинг ишларига ва хулқ-атворига қараб партия ҳақида, унинг сиёсати ва идеологияси ҳақида фикр юритадилар. Шунинг учун ҳам партия аъзоси деган номни ва унинг обрўсини эъзозлаш ҳамда юқори кўтариш муҳимдир. Партия сафларида халқнинг — ишчилар синфи, деҳқонлар, зиёлиларнинг чинакам энг яхши вакиллари бўлишига эришиш муҳимдир.

Коммунистлар шунинг учун ҳам халқнинг энг яхши вакилларидирки, улар энг қийин ишларни ўз зиммаларига оладилар, энг мураккаб социал ва сиёсий вазифаларни дадил, ишнинг кўзини билиб қўядилар ва ҳал этадилар, ўз зиммаларига юкланган тарихий масъулиятдан қўрқмайдилар, балки ўз партиявий, гражданлик бурчларини батамом англаган ҳолда бу масъулиятни доимо сезиб турадилар. Яна шунинг учун ҳам халқнинг энг яхши вакилларидирки, улар партияга шон-шуҳрат ва имтиёзларга эга бўлиш учун эмас, балки социализмнинг юксак идеалларига, меҳнат аҳлининг манфаатларига хизмат қилиш учун кирадилар.

Ана шуларнинг ҳаммаси коммунистларни, Маркс ва Энгельс сўзлари билан айтганда, «энг матонатли, олға томон ҳаракатга доимо илҳомлантирувчи» (Соч., т.4, с. 437) кучга айлантиради. Ҳозир, КПСС ўзининг XXVII съездига яқинлашиб бораётган, ўз партиявий ишларини талабчанлик билан текшириб чиқаётган бир пайтда, бизнинг революцион таълимотимиз асосчиларининг ана шу сўзларини эслатиб ўтиш, айниқса ўринли туюлади.

«Коммунист», журнали 1984, № 18.

БИНОКОРЛАРНИНГ АСОСИЙ ВАЗИФАЛАРИ

14 январь куни СССР Қурилиш министрлиги коллегиясининг кенгайтирилган мажлиси бўлди. Мажлисда министрликнинг 1984 йилги иш якунлари кўриб чиқилди, партия Марказий Комитетининг талаблари, КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиуми Раиси К. У. Черненконинг йўл-йўриқлари ва тавсиялари асосида 1985 йилги планни бажариш ва капитал қурилишни янада яхшилаш соҳасидаги вазифалар муҳокама қилинди.

СССР қурилиш министри Г. А. Караваев доклад қилди.

Мажлисда министрлик ва унинг территориал бўлинмалари фаолияти чуқур таҳлил қилинди. Эришилган натижаларга қарамай, министрлик ўз имкониятлари даражасида ишламаяпти ва қурилишни ташкил этиш ҳамда бошқариш соҳасида жиддий камчиликларга йўл қўймоқда. Мавжуд катта резервлардан суст фойдаланилмоқда.

1985 йилги планнинг бажарилишини таъминлаш ва ишдаги камчиликларни тезда бартараф этишнинг конкрет йўллари белгиланди.

Фойдаланишга топшириладиган ва жуда муҳим қурилишларга куч-ғайратни жамлаш, шу қурилишларда йилнинг дастлабки кунлариданоқ астойдил ишлашни ташкил қилиш, планлаштирилган барча ишлаб чиқариш қувватлари, уй-жойлар ва социал-маиший объектларни сўзсиз ишга тушириш зарурлигига эътибор жалб этилди.

Қурилиш ишлаб чиқаришини ва қурилишни бошқаришни ташкил этишни яхшилаш, илғор тажрибани жорий этиш ва тармоқнинг техникавий даражасини ошириш, меҳнат интизоми ва тартибни мустаҳкамлаш; ҳамма жойда тежамкорлик режимини кучайтириш, кадрларнинг муқим жойлашиб қолишига эришиш, барқарор меҳнат коллективларини ва юксак унумли иш шароитларини вужудга келтириш соҳасидаги ишларни кучайтириш муҳим эканлиги таъкидланди.

Мажлисда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари В. И. Долгих нутқ сўзлади.

(ТАСС).

ЖАНГОВАР ЙИЛНОМА САҲИФАЛАРИ

14 январь куни пойтахтдаги Моссовет номли кинотеатрда «Ёшлик заставаси» ҳужжатли фильмининг премьераси бўлди. «Казахфильм» студиясида яратилган янги картина Ватанимизнинг жануби-шарқий чегаралари посбонлигида турган Қизил Байроқ орденли чегарачилар отрядининг шонли йўли тўғрисида ҳикоя қилади.

Кўпдан кўп ҳужжатлар, фотосуратлар, кинокадрлар томошабинларни отряднинг 60 йиллик тарихи билан таништиради. Бу отряд Қизил Байроқ орденли Шарқий чегара округи қўшинлари социалистик мусобақасининг пешқадамидир. Ватаннинг минг-минглаб ҳимоячилари бу ерда мардлик ва сиёсий етуклик сабоғини олган эдилар.

Катта авлодлар жанговар шон-шуҳратининг ворислари 30-йилларнинг бошларида отрядда ўртоқ К. У. Черненко хизмат қилганлиги билан фахрланадилар. Ўртоқ К. У. Черненко комсомол даъват этган ўн беш минг кўнгиллилар қаторида бу ерга келган эди. Чегарада Константин Устинович Совет Иттифоқи Коммунистик партияси сафига қабул қилинган, отряд партия ташкилотининг секретари этиб сайланган эди. Ўша пайтдан буён партия иши унинг бутун ҳаёти мазмуни ва мақсади бўлиб қолди.

«Октябрь 40 йиллиги» колхозининг раиси Н. Н. Головацкий, овчилик катта инспектори Г. А. Конев, заставада хизмат қилган бошқа ветеранлар ўртоқ К. У. Черненко билан биргаликда хизмат қилган йиллар тўғрисида, у чегарачилар ўртасида қанчалик зўр обрў-эътибор ва иззат-ҳурматга сазовор бўлганлиги ҳақида экран орқали ҳикоя қиладилар.

Ёш чегарачиларнинг бугунги авлоди 30-йиллар жангчиларининг шонли анъаналарини асраб кўпайтирмоқда. Ёш чегарачилар партия ишига, социалистик Ватанга, ўз оталари ва боболари ишига астойдил содиқдирлар.

(ТАСС).

„ТО" спорт ҳафтаси

ТОШКЕНТ—ОЛМАОТА ШАХМАТ МАТЧИ

«ДЎСТЛИК» МАТЧИ

● Сиртқи «Дўстлик» шахмат матчида 1:0 ҳисобида тошкентликлар олдинда боришмоқда.

● Иккинчи тахтада кураш давом этмоқда. Бу ерда оқшомхонлар оқ доналарни суришяпти.

● Навбатдаги юриш қандай бўлиши керак!

Ўтган чоршанба куни, яъни 9 январда «Тошкент оқшоми», «Вечерний Тошкент» ва «Вечерняя Алма-Ата» газетхонларининг сиртқи шахмат матчида йигирма тўртинчи юриш — d4—d5 эълон қилинган эди. Улар бу юришга e6:d5 билан жавоб беришди.

Ҳурматли шахмат мухлислари! Ўзингиз оқ доналарда ўйнаётган иккинчи тахтада навбатдаги —25-юриш қандай бўлиши керак? Бу ҳақдаги фикр ва мулоҳазаларингизни кутамиз.

Энг мақбул юришларни таклиф этган газетхонларнинг исм ва фамилиялари газетамизда эълон қилинади.

2

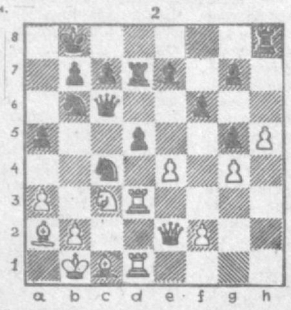

Ўз таклиф ва мулоҳазаларингизни қуйидаги адресга йўлланг: 700047, Тошкент шаҳри, ГСП, Ленинград кўчаси, 32, «Тошкент оқшоми» («Дўстлик матчи»)га. Таклифларингизни 32-55-32, 33-08-74 телефонлари орқали ҳам хабар қилишингиз мумкин.

● Соф ҳаво—танга даво

Қорли Чимён қўйнида

Қиш бу йил одатдагидан эрта ва совуқ келди. Қор кўп ёғди. Тошкентликларнинг дам олиш зонаси ҳисобланган Чимёнда чана ва чанғида учиш учун қулай шароит вужудга келди. Фақат бу эмас, бир ҳафта унумли меҳнат қилган киши табиат қўйнига чиқса, унинг гўзаллигидан завқ олади. Кўкка туташиб кетган қорли чўққилардан сирғаниб тушиш қувончини бошқа ҳеч бир нарса билан алмаштириб бўлмайди.

Икки ҳафтадан буён дам олиш зонаси гавжум бўлмоқда. Дастлаб бу ерда Собир Раҳимов райони меҳнаткашларининг вакиллари ҳордиқ чиқаришди. Ўтган шанба ва якшанба куни эса Октябрь райони саноат корхоналари, қурилиш ва транспорт ташкилотлари, муассасаларининг ишчи ва хизматчилари дам олдилар.

Прокат пункти дам олувчиларни чанғи ва чана, спорт анжомлари билан таъминлаб турибди. Инструкторлар ҳаваскор чанғичилар ва конькида учувчиларга хавфсизликни таъминлаш бўйича кўрсатма ва йўл-йўриқлар беришяпти. Футбол, шахмат, шашка, тош кўтариш, стол тенниси бўйича мусобақалар ташкил этишмоқда.

Чимёнда бўлганлар мазмунли ҳордиқ чиқариб, яхши кайфият ва янги куч-қувват билан шаҳарга қайтишяпти.

СУРАТЛАРДА: Чимёнда дам олувчилар учун ташкил қилинаётган мусобақалардан лавҳалар тасвирланган.

СПОРТ КУНДАЛИГИ

● Хоккей бўйича мамлакат биринчилигининг иккинчи лига шарқий зонасида қатнашаётган Тошкентнинг «Бинокор» командаси навбатдаги уч учрашувини Барнаул шаҳрида маҳаллий «Мотор» командаси билан ўтказиб, ўз активига олти очко ёзишга муваффақ бўлди.

Тошкентлик хоккейчилар навбатдаги тур учрашувларини Дальнегорск шаҳрида «Горняк» командаси билан ўтказадилар.

● Тошкент қишлоқ хўжалик институтининг спорт залида қўл тўпи бўйича биринчи лига аёллар командалари учинчи давра учрашувларини давом эттиришмоқда. «Текстильщик» командасининг қизлари Львов шаҳрининг «Импульс» командаси билан учрашиб, 45:31 ҳисобида ғалабага эришдилар. Бу қизларимизнинг учинчи ғалабасидир.

● Днепропетровск шаҳрида конькида фигурали учиш бўйича мамлакат биринчилиги якунланди. Ғолиблик учун бўлган баҳсда тошкентлик Елена Павельева ва Владислав Фомин ҳам иштирок этди. Ўсмирлар программаси доирасида баҳс юритган бу спортчилар умумий якунда бронза медали билан тақдирландилар.

ФУТБОЛ ҚИЗИҚАРЛИ БЎЛАДИ

СССР Спорт комитети коллегияси футбол бўйича 1985 йилги СССР чемпионатини олий лигада 18 команда (асосий ва дублёрлар составлари) иштирокида икки даврада ўтказишга қарор қилди. Биринчи лигада 22 команда қатнашади, улар мусобақаларни икки босқичда ўтказишади.

1985 йилги мавсумда олий лигада 17- ва 18-ўринларни эгаллаган командалар биринчи лигага ўтадилар. 15- ва 16-ўринни эгаллаган клублар, шунингдек, биринчи лигада 1- ва 2-ўринни эгаллаган командалар ўзаро икки давра учрашувларини ўтказишади. Ғолиб чиққан икки коллектив 1986 йилда олий лигада қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритади.

● Физкультура коллективларида

ҲАМИША ГАВЖУМ

«СССР 50 йиллиги номидаги Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасининг спорт зали ҳамиша гавжум бўлади. Эртадан кечга қадар план асосида машғулотлар ўтказилади. Баскетбол секциясига Сергей Моторин раҳбарлик қилади. План асосида олиб борилган машғулотлар ёш спортчиларнинг маҳоратларини такомиллаштиришга катта ёрдам бермоқда. Ҳозир унинг шогирдларидан Ольга Пашукина, Наташа Опалькова ва Татьяна Слепцова баскетбол бўйича республика қизлар терма командасига аъзодирлар.

Ёш самбочиларга маҳорат сирларини спорт мастери Ильдуз Гайфуллин ўргатмоқда. У етакчилик қилаётган секцияда ўтган йили уч спорт мастери тайёрланди. Секция қатнашчилари мамлакат ва Европа биринчиликларида ҳам муносиб иштирок этишяпти. Жумладан, халқаро классли спорт мастерлари Комил Фаткуллин, Шавкат Шатров спортда юксак натижаларга эришишмоқда. Олег Моторин эса ўқувчиларнинг Бутуниттифоқ Спартакиадасида қатнашиб, совриндор бўлди.

Қисқа қилиб айтганда, машғулотлар беҳуда ўтаётгани йўқ. Маҳоратли спортчилар тайёрланмоқда.

ТЕХНИКА ВА СПОРТ БИЛАН ДЎСТЛАШИБ

Даугавпилс шаҳридаги 1-ўрта ҳунар техника билим юртининг ўқувчилари учун йигирма беш метрлик отиш тири янги йил совғаси бўлди. Бу— шаҳардаги ўн бешинчи отиш тиридир.

Отиш спорти энг оммабоп бўлиб тирлар фақат йирик корхоналардагина эмас, ҳатто ўрта мактаблар ва ўрта ҳунар техника билим юртларида ҳам бунёд этилган, деди ТАСС мухбирига ДОСААФ шаҳар комитетининг раиси Владимир Усов. Катта тир қуриш имконияти йўқ жойда биз пневмотирлар ташкил этамиз. Совет Иттифоқи Қаҳрамони Юрий Смирнов билан снайпер Моника Мейкшан соврини учун ўқ отиш бўйича ҳар йили ўтказиладиган мусобақаларда минглаб ўқувчилар, студентлар, ишчилар ва шаҳар хизматчилари иштирок этадилар...

Даугавпилс — спортнинг ҳарбий-амалий ва техник турларини ривожлантириш бўйича республика асосий марказларидан биридир. Бу ерда моддий-техника базалари доимо яхшиланиб ва янгиланиб турилади. ДОСААФ янги секциялари ва мактаблари ташкил этилмоқда. Сўнгги йилларда шаҳарда картодром, мототрасса, сув станцияси қурилди, спортнинг сув турлари бўйича болалар-ўсмирлар спорт-техника мактаби очилди.

Ҳарбий-амалий кўпкураш ёшлар ўртасида кенг шуҳрат қозонган. Ҳимоя жамияти томонидан жиҳозланган тўсиқлар оша ўтиш йўлкасида Даугавпилснинг барча ўқувчилари тайёргарликдан ўтишади. Сўнгра энг яхшилар ўқув юртлари командаларида шаҳар биринчилиги учун мусобақалашадилар.

Бундан ташқари, кўпгина ўсмирлар клубларида, пионерлар уйлари ва ёш техниклар станциясида хилма-хил техник тўгараклар ишлаб турибди. Болалар бу ерда багги ва мобедлар қуришни, радиоэлектрон қурилма ва моделларни конструкциялашни ўрганадилар, уларга радиоспорт сирлари ўргатилади.

Даугавпилслик парашютчилар, мотоциклчилар, сув спорти иштирокчилари, радиоспортчилар, мерганлар, автокўпкурашчилар латвия спортчилари ўртасида етакчи мавқени эгаллаб туришибди, социалистик мусобақа якунига кўра эса ДОСААФ шаҳар ташкилоти сурункасига уч йилдан бери республикада энг яхши, деб топилмоқда.

В. КОЗЛОВ,
ТАСС мухбири.
Даугавпилс, Латвия ССР

ТОҒ ЧАНҒИСИДА ШАҲАР БЎЙЛАБ

Шу кунларда Душанбада одатдан ташқари манзарани кўриш мумкин: шаҳарнинг ўзида, унинг чеккаларида ёш тоғ чанғичилари мусобақалашмоқдалар.

Бу йил Тожикистонда ҳаддан ташқари кўп қор ёғди. Маҳаллий спорт мактабининг ташаббускорлари бу имкониятдан фойдаланиб, Душанбанинг шарқий қисмидаги тепаликни чанғида учишга мослаштирдилар.

Спорт мастери Игорь Гетман подъёмник конструкция қилди, тренер Николай Каримов электр ишларини бажарди. Яқинроқда жойлашган ғишт заводи электр энергия билан таъминлади.

Ҳозир тоғ чанғиси ёш ишқибозлари учун Сухроб кўчасининг охирига бориш кифоя, у ердан эса қор трассаси бошланади.

Ҳар куни бу ерга жуда кўп, шу жумладан шаҳар яқинидаги тоғлиқ Киблан қишлоғидан йигитлар келишади, — деди спорт мактабининг директори Қурбон Қосимов. Мураббийларимиз уларга трассадан қандай қилиб тўғри тушиш кераклигини ўргатадилар, ишқибоз спортчиларга тоғ чанғиси спорти техникасидан бошланғич маълумот берадилар.

В. ФРОЛОВ.

ҚИШКИ СТАРТЛАР

Ўзбекистон ёш енгил атлетикачилари янги спорт мавсумининг дастлабки мукофотлари учун мусобақалашдилар. «Ёшлик» гумбазлари остида программасига енгил атлетиканинг 29 тури бўйича беллашувлар киритилган қишки биринчилик мусобақалари ўтказилди. Югуриш йўлкалари ва секторларда республика барча кўнгилли спорт жамиятлари ва идораларидан 240 нафар атлетикачи мусобақалашди.

243 очко тўплаган «Меҳнат» жамиятининг спортчилари энг яхши натижага эришдилар. Улар кейинги совринли ўринларни эгаллаган «Ёш куч» ва «Буревестник» жамиятлари енгил атлетикачиларидан анчагина ўзиб кетишди.

Қишки биринчиликда ёпиқ бинолар учун иккита ўсмирлар республика рекорди қўлга киритилди. Ўн олти яшар мактаб ўқувчиси Светлана Тайманкина спорт юришида беш километр масофани 25 минут 55,4 секундда босиб ўтди. Г. Титов номидаги республика мактаб-интернатининг талабаси Валерий Колесников ҳам маҳорат кўрсатди. У саккиз курашда 5090 очко тўплади.

Мусобақа ёзда бўладиган биринчи Бутуниттифоқ ўсмирлар спорт ўйинларида қатнашиш учун Ўзбекистон терма командасига номзодлар тайёрлаш кўригига айланди.

(ЎзТАГ).

Редактор
Ш. О. УБАЙДУЛЛАЕВ.

● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА

«ЎЗБЕККОНЦЕРТ»

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

19, 20 ЯНВАРЬ СОАТ 20.00 ДА

ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ АРТИСТИ
ҚАМОЛИДДИН РАҲИМОВ
ИШТИРОКИДА

КАТТА КОНЦЕРТ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист
ТУРДИАЛИ САЪДУЛЛАЕВ

Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреати
РУСТАМ ҲАМРОҚУЛОВ

«КУЙЛАНГ ХОНАНДАЛАР» телевизион конкурсининг лауреатлари: Фотима КАРИМОВА, Салима ҚОРИЕВА, Муҳаммаджон НУРИДДИНОВ.

Наманган область Навоий номидаги музикали драма театрининг солистлари.

Билетлар Я. М. Свердлов номли концерт зали кассасида соат 14.00 дан сотилади.

РАНГЛИ ТЕЛЕВИЗОРЛАРНИНГ
ҚУЙИДАГИ МАРКАЛАРИ НАРХИ
15 ЯНВАРДАН БОШЛАБ

АРЗОНЛАШТИРИЛДИ

телевизор маркаси	олдинги нархи	янги нархи
«ЧАЙКА— 716»	555 сўм	330 сўм
«ЧАЙКА—722»	630 сўм	380 сўм
«ГОРИЗОНТ— 728»	595 сўм	360 сўм
«ЯНТАРЬ—726»	555 сўм	330 сўм
«ЭЛЕКТРОН—736»	595 сўм	360 сўм
«ЭЛЕКТРОН —736 Д»	630 сўм	380 сўм
«ЛАЗУРЬ—722»	630 сўм	380 сўм
«ВИТЯЗЬ—733»	595 сўм	360 сўм

ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИНИНГ САВДО БОШ БОШҚАРМАСИ.

МУЗИКАНИНГ СЕРҲЛИ ОЛАМИ

БЕРДСК РАДИО ЗАВОДИДА ИШЛАБ ЧИҚАРИЛАЁТГАН

«ВЕГА-323-СТЕРЕО»

ЗАМОНАВИЙ КЎП ТЎЛҚИНЛИ РАДИОЛАСИ ЎЗИДА МУЗИКАНИНГ СЕҲРЛИ ОЛАМИНИ МУЖАССАМЛАШТИРГАН.

У монофоник ва стереофоник овоз ёзилган пластинкалардаги музика асарларини юқори сифатли қилиб эшиттиради, бундан ташқари ультра қисқа тўлқинли диапазондаги стереофоник программаларни тиниқ қабул қилади. Бунинг учун сакровчи стереофоник тракт йўли ўрнатилган.

РАДИОЛАНИНГ КОНСТРУКЦИЯСИДА ҚУЙИДАГИ ФАЗИЛАТЛАР КЎЗДА ТУТИЛГАН:

— юқори даражада сезгирлик ва радио частотали канални танлай олиш ҳамда ультра қисқа тўлқинли диапазондаги частоталарни автоматик тарзда созлаш;

— радиола етарли овоз қудратига эга;

— чиқариб олинадиган иккита акустика системасидан иборат махсус акустика мосламалари бор;

— паст ва юқори овоз частоталари бўйича тембрни алоҳида-алоҳида созлагич, стереобаланс (акустика системалари турли хил ҳолда жойлашган пайтда овознинг исталган жозибасини ва керакли стереофоник самарани ҳосил қилиш имконини берувчи) регулятори бор.

БЕРДСК РАДИОЗАВОДИ.

«СОЮЗТОРГРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА АГЕНТЛИГИ (телефон 45-37-27).

ТОШКЕНТ ТОПОГРАФИЯ ТЕХНИКУМИ
1985 йилда техникумга кирувчилар учун
ПУЛЛИК ТАЙЁРЛОВ КУРСИГА
ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Ўқиш муддати — 3 ой.

8-10 синф ҳажмида маълумотли шахслар, шунингдек, кундузги мактабларнинг 8-10 синф ўқувчилари қабул қилинади.

Машғулотлар 1985 йил 2 февралдан ва группаларнинг тўлишига қараб бошланади.

Машғулотлар шанба кунларида соат 15.00 дан бошлаб ўтказилади.

Курсларга кирувчилар қуйидагиларни тақдим этадилар: директор номига ариза, маълумоти тўғрисидаги ҳужжат, иш жойидан справка, ўқиш жойидан справка.

Ҳужжатлар ҳар куни соат 14.00 дан 17.00 гача қабул қилинади.

Маълумотлар олиш учун қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, Горький проспекти, 82-уй. Телефон 62-57-87.

ГОСКОМТРУД

Тошкент шаҳар ижроия комитетининг

МЕҲНАТ БЎЛИМИ

ТАШКИЛИЙ РАВИШДА ИШЧИЛАРНИ ИШГА ЮБОРАДИ

Ёлғиз эркаклар «ТОМЛЕСПРОМ» бирлашмаси ўрмон саноати хўжаликларига олти ой муддатдаги мавсумий ишларга, шунингдек, эркаклар ва аёллар, боласи бўлмаган оилалар 2 йил муддатга Ульяновск авиация-саноат комплексига «ВОЛГОДОНЭНЕРГОСТРОЙ», «КУЗБАССЭНЕРГОСТРОЙ» трестларига, Татаристон АЭСи қурилиши учун «КАМГЭСЭНЕРГОСТРОЙ» ишлаб чиқариш бирлашмасига, Красноярск ўлкаси «КАТЭКЭНЭРГОСТРАНССТРОЙ» ишлаб чиқариш қурилиш-монтаж бирлашмасига, «ВОЛГОГРАДГИДРОСТРОЙ», «КУЙБИШЕВГИДРОСТРОЙ», Балаково АЭСи, Курск ЭАСи бошқармаларига ишга таклиф этиладилар.

Янги ҳажмда суткалик пуллар, 200 сўм миқдорида бир йўла тўланадиган нафақа берилади, шунингдек йўл ҳақи тўланади. Нафақа иш жойига келгач берилади. Ишчиларга корхонага келиш билан ётоқхона берилади.

Барча масалалар юзасидан қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, Пролетар кўчаси, 4-уй, 3-подъезд, 6-хона ва аҳолини ишга жойлаштириш район пунктлари.

театр

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 16/I да **Отелло**, 17/I да **Бой ила хизматчи.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 16/I да **Тоҳир ва Зуҳра**, (билетлар сотилган), 17/I да **Мангулик** (билетлар сотилган).

кино

16 ЯНВАРДА
БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«ДИСКО РАҚҚОСИ» — **Санъат саройи** (катта зал—16, 18.30, 20.45; кичик зал—17, 19.30, телефон 44-21-34); **Восток** (16, 18.30, 21.00, телефон 91-14-61); **Мақсуд Шайхзода номли** (16, 18.30); **Чайка** (16, 18.30, 21.00, телефон 77-06-20); **Нукус** (16, 18.30, 21.00, телефон 46-47-74); **Тошкент Советининг 50 йиллиги** (17.30, 20.00, телефон 78-47-25); **Қозоғистон** (17, 18, 20, 21.00, телефон 35-24-92); **Дружба** (тоқ ва жуфт соатларда, телефон 66-15-75).

«ҚОРА ЛОЛА» — **Москва** (тоқ соатларда, телефон 33-05-01); **Собир Раҳимов номли** (тоқ соатларда, телефон 48-46-71); **Ватан** (тоқ соатларда).

«ИККИ ЁҚЛАМА ҚУВИШ» — **Тинчлик** (тоқ соатларда, телефон 58-36-02).

«ДАМ ОЛИШ ВАҚТИ ШАНБАДАН ДУШАНБАГАЧА» — **ВЛКСМ 30 йиллиги** (тоқ соатларда, телефон 33-44-52); **Ҳамза** (жуфт соатларда, телефон 91-10-51).

«СЕВГИ ВА КАБУТАРЛАР» — **Искра** (жуфт соатларда, телефон 39-14-59); **Лисунов номли** (тоқ соатларда).

«ҲАЁТ УЧУН ХАВФЛИ ТЕРГОВ» — **ЎзССР 25 йиллиги номли** (тоқ соатларда, телефон 53-65-87).

«КУМУШ ОРЗУ» ПОЙГАЧИСИ» — **ВЛКСМ 30 йиллиги номли** (жуфт соатларда, телефон 33-44-52).

17 ЯНВАРДА
БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«ДИСКО РАҚҚОСИ» — **Санъат саройи** (катта зал, 11, 13.30, 16, 18.30, 20.45; кичик зал, 12, 14.30, 17, 19.30 телефон 44-21-34), **Восток** (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00, телефон 91-14-61), **Мақсуд Шайхзода номли** (11, 13.30, 16, 18.30), **Чайка** (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00, телефон 46-47-20), **Нукус** (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00, телефон 43-47-74), **Тошкент Советининг 50 йиллиги** (10, 12.30, 15, 17.30, 20.00, телефон 78-47-25), **Қозоғистон** (11, 12, 14, 15, 17, 18, 20, 21.00, телефон 35-24-92), **Дружба** (жуфт ва тоқ соатларда, телефон 66-15-75).

«ҚОРА ЛОЛА» — **Лисунов номли** (тоқ соатларда, телефон 96-34-02), **Собир Раҳимов номли** (тоқ соатларда, телефон 48-46-71), **Ватан** (тоқ соатларда).

«ҲАЁТ УЧУН ХАВФЛИ ТЕРГОВ» — **Москва** (тоқ соатларда, телефон 35-05-01), **Ўзбекистон 25 йиллиги** (тоқ соатларда, телефон 53-65-87).

«ИККИ ЁҚЛАМА ҚУВИШ» — **Ғафур Ғулом номли** (тоқ соатларда, телефон 48-42-80);

«ДАМ ОЛИШ ВАҚТИ ШАНБАДАН ДУШАНБАГАЧА» — **ВЛКСМ 30 йиллиги** (тоқ соатларда, телефон 33-44-52), **Ҳамза номли** (жуфт соатларда, телефон 91-10-51);

«СЕВГИ ВА КАБУТАРЛАР» — **Искра** (жуфт соатларда, телефон 39-14-59), **Лисунов номли** (тоқ соатларда).

ТВ

чоршанба

16 ЯНВАРЬ

● МТ I

18.10 «Сайловлар олдидан».
18.25 РСФСР халқ артисти Ю. Казаков чалади (баян).
18.45 «Фан ва турмуш».
19.15 «Дунё воқеалари».
19.30 «Ҳамма нарсани билишни истайман». Киножурнал.
19.40 «Дунё ва ёшлар».
20.15 «Бу ҳақда индамасликка тўғри келарди». Олти серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 6-серия.
21.30 «Время».
22.05 М. И. Глинка номли вокалистларнинг XI Бутуниттифоқ конкурсида.
23.00 «Дунё воқеалари».

● МТ II

18.30 Янгиликлар.
18.45 «Красний Октябрь» кондитер фабрикаси клубининг духовой оркестри чалади.
19.00 «Ҳамдўстлик».
19.30 «Қишлоқ янгиликлари».
20.30 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар».
20.50 Баскетбол. Кубок эгаларининг кубоги учун. Эркаклар. «Жальгирис» (Каунас) — «Паок» (Греция). 2-тайм. Каунасдан олиб кўрсатилади.
21.30 «Время».
22.05 «Василий ва Василиса». Бадиий фильм.

● ЎзТВ I

18.00 Янгиликлар.
18.15 Мультфильм.
18.25 «Инсон боликдан бошланади» (рус.).
19.00 Россияда 1905 — 1907 йиллардаги революциянинг 80 йиллигига (рус.).
19.30 «Ахборот» (рус.).
19.45 «Бугун оламда нима гап?» Халқаро аҳвол кундалиги.
20.05 «Ҳақиқат ва бўҳтон». Атеистик мавзуларда кўрсатув.
20.30 «Ахборот».
20.50 «Музика истиқболи эгалари».
21.30 Москва. «Время».
22.05 «Чорвачилик — зарбдор фронт». ЎзССР Қишлоқ хўжалик министрлиги, «Совет Ўзбекистони» газета редакцияси ҳамда Ўзбекистон телевидениесининг қўшма рейди.
22.30 «Умид юлдузи». Бадиий фильм. 2-серия.
23.50 Янгиликлар.

пайшанба

17 ЯНВАРЬ

● МТ I

9.00 «Время».
9.40 Мультфильм.
9.50 «Қушлар мовий самода». Телефильм.
10.20 «Мўъжизасиз-мўъжизалар».
11.20 «Бу ҳақда индамасликка тўғри келарди». Олти серияли телевизион бадиий фильм. 6-серия.
12.35 Янгиликлар.
15.00 Янгиликлар.
15.20 «Замондошимиз». Ҳужжатли фильмлар.
16.10 Халқаро конкурслар лауреати Л. Амбарцумян чалади (скрипка).
16.40 «Шахмат мактаби».
17.10 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
17.55 МТ ва БР рус халқ чолғулари академик оркестрининг концерти.
18.20 «Варшава куни». Киноочерк.
18.45 «Миллионлар ленинча университети». Инсоннинг маънавий дунёси.
19.15 «Дунё воқеалари».
19.30 «Расмларда қуёш акси бор».
19.50 Россияда 1905—1907 йиллардаги революциянинг 80 йиллигига. «Она». Бадиий фильм.
21.30 «Время».
22.05 «Олам кинокамера кўзгусида».
23.05 «Дунё воқеалари».
23.20 Г. Свиридов. «Бўрон». А. С. Пушкин повестига музикали иллюстрациялар.

● МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика.
9.15 —9.35 «Сиз қандай бўласиз?» Ҳужжатли фильм.
12.00 «Оила ва мактаб». Тележурнал.
12.30— 12.40 «Буғдан... металлар ва қотишмалар». Илмий оммабоп фильм.
14.55 «Нотаниш ворис». Бадиий фильм, субтитр билан.
16.20 Янгиликлар.
18.30 Янгиликлар.
18.50— 19.00 Ҳужжатли фильм.
20.00 «Тамара Биковaнинг баландлиги». Телефильм.
20.30 «Тунингиз ҳайрли бўлсин, кичкинтойлар».
20.50 В. А. Гранаткин хотираси учун футбол бўйича халқаро ўсмирлар турнири. СССР-I— Польша терма командалари. 2-тайм. Ленинграддан олиб кўрсатилади.
21.30 «Время».
22.05 «Сизнинг ҳуқуқингизми?». Телевизион бадиий фильм.

● ЎзТВ I

10.00 «Ахборот».
10.20 Қўғирчоқ фильм.
10.30 Болалар учун фильм. «Қойилмақом Фердинанд».
11.30 Ўқув программаси (рус.).
12.00 Телефильм.
12.30 Ўқув программаси.
13.00 Янгиликлар.
18.00 Янгиликлар.
18.15 «Иккинчи она тилимизни ўрганамиз».
18.45 «Эврика». Кинокўрсатув.
19.30 «Ахборот» (рус.).
19.45 «Қора думли чағалай». Телефильм.
20.00 «Ягона сиёсий кун». «Илмий коммунизм назариясига қўшилган улкан ҳисса».
20.30 «Ахборот».
20.50 ЎзССРда хизмат кўрсатган артистлар М. Дадабоева ва Ҳ. Юсупова концерти.
21.30 Москва. «Время».
22.05 «Чимён-85». Чанғи спорти бўйича халқаро мусобақалардан репортаж.
22.25 Буюк Ғалабанинг 40 йиллигига. «Тонггача омон бўлсак бўлгани». Бадиий фильм.
23.40 Янгиликлар.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ («ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ»)
—орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и Ташгорсовета.
(Газета бир йилда 300 марта чиқади).

БИЗНИНГ АДРЕС:
700047, ТОШКЕНТ ШАҲРИ,
ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Телефонлар: секретариат — 33-57-02: бўлимлар: партия турмуши — 32-53-66; саноат — 33-08-74; қурилиш — 32-58-85; шаҳар хўжалиги — 32-55-39; Совет қурилиши ва ҳуқуқ —32-54-19; фан, мактаб, олий ўқув юртлари — 32-53-10; адабиёт ва санъат —32-56-81; ахборот —33-28-95; спорт ва ҳарбий ватанпарварлик ишлари— 32-55-32; хатлар — 33-29-70; эълонлар бўлими— 33-81-42; нашриёт диспетчери — 32-78-94.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р—13533. Индекс 64690. А-2025. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10.